Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 11 mars 1938 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1938/39 av utgifterna under riksstatens ***sjätte*** *huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.*

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet.

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I den till riksdagen avlåtna, den 4 januari 1938 dagtecknade propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t (punkt 1, sid. 1—5, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) gjort framställning beträffande anslag till avlöningar för kommunikationsdepartementet.

Jämfört med nu löpande budgetår innebär förevarande förslag endast den ändringen, att för förstärkning av arbetskrafterna å departementets tekniska byrå skulle inrättas en ordinarie befattning såsom förste byråingenjör i lönegraden B 26.

Nämnda byrå förestås av en extra byråchef, varjämte såsom biträde åt byråchefen en administrativ tjänsteman med ställning omväxlande såsom t. f. andre kanslisekreterare och amanuens placerats å byrån. Byråchefstjänsten, med vilken är förenat ett arvode av 12,000 kronor, har allt sedan sin tillkomst i början av 1920-talet innehafts av en väg- och vattenbyggnadsingenjör.

Av utredningen framgår, att tekniska byråchefens arbetsbörda sedan en längre tid är mycket betungande. På grund härav har det varit nödvändigt att låta den å byrån placerade administrative tjänstemannen i viss utsträckning biträda med föredragning. De på ifrågavarande byrå ankommande ärendena — vilka till övervägande del äro av sådan natur, att de lämpligen böra beredas av ingenjörstekniskt utbildade tjänstemän — hava under senare år ytterligare ökats genom att för särskilda ändamål anvisats speciella anslag, från vilka bidrag beviljas direkt av Kungl. Maj:t, exempelvis anslag till brobyggnader och till mindre hamnar och farleder. Härtill kommer, att man torde böra räkna med ett återförande inom den närmaste tiden från regeringsrätten till Kungl. Maj:t *Utskottet.*

i statsrådet av bland annat besvärsmål angående vägbyggnadsarbeten, vilka mål efter överflyttningen förutsättas komma att handläggas å ifrågavarande byrå.

Med hänsyn till anförda omständigheter har utskottet funnit sig böra tillstyrka den begärda förstärkningen av arbetskrafterna å departementets tekniska byrå. Utskottet förutsätter emellertid i likhet med departementschefen, att nyssnämnda besvärsmål skola kunna handläggas å byrån utan ytterligare personalökning utöver den av utskottet nu tillstyrkta.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för kommunikationsdepartementet:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30
3 förste kanslisekreterare	B 26
1 förste byråingenjör	B 26
3 andre kanslisekreterare	B 21
1 registrator	B 15
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
Tjänstemän å övergångsstat.	
1 registrator	B 22
1 andre kanslisekreterare	B 21
1 expeditionsvakt	B 5
Tjänstemän å extra stat.	
1 föredragande i regeringsrätten	B 29
1 föredragande för stadsplaneärenden	B 28;

Anm. Den å ordinarie stat upptagna registratorstjänsten skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde registratorn kvarstår i tjänst.

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.		Kronor
1. Avlöning till departementschefen		24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		133,900
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, *förslagsvis*		17,800
4. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, *förslagsvis*		20,000
5. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t		12,000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	24,300	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	1,500	25,800
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		9,600
Summa förslagsanslag kronor		243,100;

c) till *Kommunikationsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 243,100 kronor.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, sid. 5 och 6), vilket jämfört med medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål under nu löpande budgetår, innebär en anslagshöjning med 2,700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 43,800 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, sid. 7—57) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39; *dels och* till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 534,000 kronor, därav 267,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser att tillgodose väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ökade behov av arbetskrafter i anledning av den delvis starka utveckling, som ägt rum inom flera av de under styrelsens ämbetsområde fallande grenarna av landets kommunikationsväsen.

Vad till en början angår *styrelsens vägbyrå,* föreslås sålunda anvisande av medel för anställande av en extra ordinarie ingenjör (lönegrad 21) såsom biträde åt väginspektörerna. I fråga om *hamnbyrån* föreslås överförande till styrelsens stat av vissa med hamnbyggnadsmedel avlönade befattningshavare, nämligen såsom ordinarie en byråingenjör (B 21), ett kanslibiträde (B 7) och

ett kontorsbiträde (B 4) samt såsom extra ordinarie en biträdande ingenjör (lönegrad 21). I fråga om kanslibiträdet innefattar förslaget även en uppflyttning från kontorsbiträde. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit beträffande vägbyrån och hamnbyrån ansluter sig helt till styrelsens framställning i ämnet. Däremot har Kungl. Maj:t icke biträtt styrelsens förslag om inrättande å hamnbyrån av en tjänst såsom hamningenjör å extra stat i lönegrad B 28 samt en befattning såsom förste byråingenjör i lönegrad B 26, likaledes å extra stat.

I fråga om *järnvägs- och luftfartsbyrån* går Kungl. Maj:ts förslag i första hand ut på inrättande av en befattning såsom biträdande luftfartsinspektör å extra stat i lönegrad B 26. Då innehavaren av den nya befattningen är avsedd att träda i stället för en nu till styrelsen knuten extra befattningshavare, som åtnjuter arvode med 2,500 kronor jämte inkomster av besiktningsförrättningar m. m., beräknas förslaget i denna del icke komma att medföra någon kostnadsökning för statsverket. Vidare har Kungl. Maj:t — som funnit sig icke kunna biträda styrelsens förslag om inrättande å ifrågavarande byrå av ytterligare följande befattningar, nämligen en befattning med arvode av 12,000 kronor för tillsyn närmast över flygskoleverksamheten i landet, en befattning såsom biträdande järnvägsinspektör å extra stat i lönegrad B 26 och en extra ordinarie befattning såsom biträdande ingenjör (lönegrad 21) hos den biträdande luftfartsinspektören — gjort framställning om ökning med 11,500 kronor av de medel, som efter inrättandet av befattningen såsom biträdande luftfartsinspektör skulle stå till förfogande för anställande av extra personal å byrån, varjämte Kungl. Maj:t — i stället för att biträda styrelsens begäran om utbyte av en till byrån knuten befattning såsom amanuens med halvtidstjänstgöring mot en ordinarie notarietjänst (B 21) — föreslagit anvisande av medel för ytterligare ett halvt amanuensarvode. Styrelsens förslag om uppflyttning av den till luftfartsavdelningen hörande, för marktjänsten avsedda byråingenjörsbefattningen (B 21) till förste byråingenjörstjänst (B 26) har däremot icke föranlett till någon framställning från Kungl. Maj:ts sida.

Beträffande *kameralbyrån* avser Kungl. Maj:ts förslag inrättande av en ordinarie kamrerartjänst i lönegrad B 24 samt utökning av de för amanuenser avsedda medlen med ett halvtidsarvode. Styrelsen, som funnit kamrerartjänsten böra placeras i lönegrad B 26, har dessutom gjort framställning om inrättande å byrån av en ordinarie kansliskrivartjänst (B 11).

Slutligen har Kungl. Maj:t, i avseende å *personalen utan byråindelning*, föreslagit inrättande av två ordinarie kontorsbiträdesbefattningar (B 4), medan styrelsen begärt tre sådana befattningar. Härjämte har Kungl. Maj:t biträtt styrelsens förslag om anvisande av ytterligare 600 kronor för biträde i styrelsens telefonväxel. Styrelsens framställning om inrättande av en extra ordinarie befattning såsom biträdande ingenjör (lönegrad 21) hos styrelsens geotekniker har däremot lämnats utan bifall.

Det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskade anslaget föreslås, med tillämpning av samma fördelningsgrund som för löpande budgetår, skola till halva sitt belopp avräknas mot automobilskattemedlen.

Vid den granskning utskottet ägnat Kungl. Maj:ts förevarande förslag om förstärkning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbetskrafter har utskottet funnit förslaget vara av beskaffenhet att böra av riksdagen godtagas. Utskottet har också ansett sig böra tillstyrka den föreslagna överflyttningen till styrelsens stat av vissa för närvarande med hamnbyggnadsmedel avlönade befattningshavare. *Utskottet.*

Även i övrigt har utskottet funnit sig kunna godkänna den av Kungl. Maj:t gjorda anslagsberäkningen. Utskottet vill emellertid erinra om att den framlagda staten under rubriken väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion innehåller förslagsvis beräknade anslagsposter till provisorisk avlöningsförstärkning och till dyrtidstillägg. Då riksdagen ännu icke fattat beslut i fråga om provisorisk avlöningsförstärkning och dyrtidstillägg under nästa budgetår åt befattningshavare i statens tjänst, förutsätter utskottet, att dessa förmåner komma att utgå till hithörande personal efter samma grunder, som må bliva gällande för statens befattningshavare i allmänhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.	
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
4 byråchefer	B 30
1 järnvägsinspektör	B 28
1 luftfartsinspektör	B 28
2 förste byråingenjörer	B 26
1 förste revisor	B 24
1 kamrerare	B 24
4 byråingenjörer	B 21
3 revisorer	B 21
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
5 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
8 kontorsbiträden	B 4
Tjänstemän å extra stat.	
1 förste byråingenjör	B 26
1 biträdande luftfartsinspektör	B 26

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 byråchef och broinspektör	B 30
1 byråchef och vägtrafikinspektör	B 30
3 väginspektörer	B 29
2 förste byråingenjörer	B 26
5 byråingenjörer	B 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

		Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		219,600
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, *förslagsvis*		17,800
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t		600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	80,000	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	4,400	84,400
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		17,000
Säger kronor		339,400

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		109,100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	45,100	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	3,200	48,300
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		8,300
4. Provisorisk avlöningsförstärkning, *förslagsvis*		2,700
5. Dyrtidstillägg, *förslagsvis*		20,800
6. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila tjänstepensionsfonden		5,400
Säger kronor		194,600
Summa förslagsanslag kronor		534,000;

c) till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 534,000 kronor, därav 267,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

4:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, sid. 57—65) föreslagit riksdagen att till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 113,200 kronor, därav 63,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Ifrågavarande anslag är för nu löpande budgetår uppfört med ett belopp av 92,800 kronor, varav 5,000 kronor anvisats till engångskostnader för anskaffning av möbler m. m.

Enligt förevarande förslag skulle, med hänsyn till utvecklingen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet och ökningen av dess personal, viss höjning ske av de för reseersättningar och expenser beräknade beloppen. I fråga om reseersättningar föreslås en höjning av 5,500 kronor; härav belöpa 2,000 kronor å vägtrafikbyrån och 1,000 kronor å hamnbyrån, varjämte för luftfartsavdelningens utgifter för utlandsresor, vilka utgifter hittills bestritts från anslaget till extra utgifter, skulle upptagas ett belopp av 2,500 kronor. Beträffande expenser, närmare bestämt övriga expenser för eget behov, föreslås en höjning av 10,000 kronor. Dessutom äskas för vissa engångsutgifter tillhopa 9,900 kronor, nämligen för anskaffande av mattor, borrutrustning för styrelsens geotekniker och ett skåp för hemliga handlingar sammanlagt (2,500 + 2,000 + 900) 5,400 kronor samt för anskaffning av ytterligare möbler och skrivmaskiner åt nya befattningshavare 4,500 kronor.

En sammanfattning av Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet lämnas i efterföljande sammanställning, i vilken, för jämförelses skull, även medtagits motsvarande siffror för löpande budgetår.

	Kronor	
	1937/38	Prop.
Resekostnader:		
Väg-, bro- och vägtrafikinspektionen	30,000	32,000
Luftfartsavdelningen	—	2,500
I övrigt	16,500	17,500
Expenser:		
Bränsle, lyse och vatten	6,000	6,000
Övriga expenser:		
För eget behov:		
Löpande utgifter	30,000	40,000
Engångsutgifter	5,000	9,900
För annat än eget behov	1,000	1,000
Publikationstryck	4,300	4,300
Summa kronor	92,800	113,200

Det sålunda äskade anslaget föreslås, med tillämpning av samma fördelningsgrunder som för löpande budgetår, skola avräknas mot automobilskattemedlen till ett belopp av 63,000 kronor, motsvarande summan av de för väg-, bro- och vägtrafikinspektionens resekostnader och övriga expenser för annat än eget behov beräknade medlen med tillägg av hälften av de för expenser i övrigt och för publikationstryck upptagna beloppen.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 113,200 kronor, därav 63,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, sid. 65—68) föreslagit riksdagen att till statens väginstitut för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 140,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Såsom inledningsvis antytts, har den vid 1936 års riksdag beslutade nybyggnaden för statens väginstitut ännu icke igångsatts. Enligt föreliggande framställning beräknas kostnaderna för denna nybyggnad numera överstiga de tidigare beräknade med omkring 143,000 kronor, delvis beroende på den allmänna prisstegringen men till en del även på förändringar i byggnadsplanen. Det är min avsikt att framdeles föreslå, att ifrågavarande byggnadsföretag upptages å den anslagsplan, för vilken chefen för finansdepartementet redogör vid anmälan av finansplanen.

Genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 17 december 1937 har för första halvåret 1938 ställts till förfogande för väginstitutets verksamhet ett belopp, som motsvarar hälften av det av väginstitutets direktion för nästa budgetår begärda anslaget, 141,600 kronor. Då institutets verksamhet under nästa budgetår torde få förutsättas erhålla ungefär samma omfattning som under första halvåret 1938, har jag intet att erinra mot att nämnda belopp, lämpligen avrundat till 140,000 kronor, anvisas å riksstaten för budgetåret 1938/1939. Anslaget torde böra upptagas såsom obetecknat och avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet. Utskottet hemställer i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag,

att riksdagen må till *statens väginstitut* för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 140,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o) **Vägorganisationen i länen.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, sid. 68—79) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39; *dels ock* till vägorganisationen i länen för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 740,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett belopp av 740,000 kronor.

De vid länsstyrelserna för närvarande anställda rit- och skrivbiträdena hos vägingenjörerna äro samtliga extra befattningshavare med skiftande anställningstider och avlöningsförhållanden. Enligt Kungl. Maj:ts förevarande framställning, vilken helt ansluter sig till ett av länsstyrelseutredningen framlagt förslag i ämnet, skulle erforderliga medel nu anvisas för beredande av extra ordinarie ställning åt ett sådant biträde vid varje länsstyrelse med undantag av länsstyrelsen i Gotlands län. Beräkningen av medelsbehovet har härvid — i betraktande av, bland annat, att biträdena förutom kunnighet i fråga om

de på skrivbiträden i allmänhet ankommande göromålen jämväl böra besitta en viss färdighet i kartritning och enklare ritarbeten — ansetts böra ske med utgångspunkt från lönegrad 7 för envar av de 23 extra ordinarie biträdestjänster, som sålunda skulle inrättas, varefter det skulle få ankomma på vederbörande länsstyrelser att med hänsyn tagen till respektive biträdens kvalifikationer bestämma lönegradsplaceringen inom den på detta sätt angivna gränsen. Dessutom förutsättes, att de biträden, som förut innehaft anställning hos distriktstjänstemän eller vägkonsulenter och som nu erhålla extra ordinarie befattning vid vägorganisationen i länen, skola för löneklassplacering få tillgodoräkna sig den tid, varunder dylik anställning innehafts.

Utskottet.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har utskottet funnit sig böra tillstyrka. Utskottet ansluter sig jämväl till Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av ett belopp å 55,700 kronor till extra biträden och ritare, vilket innebär möjliggörande av en mindre utökning av personalen främst i de nordliga länen. Likaså biträder utskottet förslaget om ökning av de för expenser avsedda medlen med 2,000 kronor.

Även i övrigt har utskottet funnit sig kunna godkänna den av Kungl. Maj:t gjorda anslagsberäkningen. Utskottet vill emellertid erinra om att den framlagda staten under rubriken avlöningar innehåller förslagsvis beräknade anslagsposter till provisorisk avlöningsförstärkning och till dyrtidstillägg. Då riksdagen ännu icke fattat beslut i fråga om provisorisk avlöningsförstärkning och dyrtidstillägg under nästa budgetår åt befattningshavare i statens tjänst, förutsätter utskottet, att dessa förmåner komma att utgå till hithörande personal efter samma grunder, som må bliva gällande för statens befattningshavare i allmänhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Stat.

Avlöningar.		Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		235,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	292,300	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	9,400	301,700
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		5,600
4. Provisorisk avlöningsförstärkning, *förslagsvis*		12,900
5. Dyrtidstillägg, *förslagsvis*		75,000
6. Pensionsavdrag motsvarande belopp, att tillföras civila tjänstepensionsfonden		13,600
	Säger kronor	643,800

Omkostnader. Kronor

1. Reseersättningar, *förslagsvis* 175,000
2. Expenser, *förslagsvis* 92,000

Säger kronor 267,000

Summa kronor 910,800

Särskilda uppbördsmedel.

Arvoden och andra ersättningar för förrättningar, som verkställts av vägingenjörer och deras biträden 170,800

Nettoutgift förslagsvis kronor 740,000;

b) till *vägorganisationen i länen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 740,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett belopp av 740,000 kronor.

7:o) **Ändrade grunder för statsbidrag till den allmänna väghållningen.**

Kungl. Maj:t har (punkt 7, sid. 79—133) föreslagit riksdagen att

dels godkänna följande

Förslag

till

Förordning

angående upphävande av förordningen den 30 juni 1936 (nr 452) om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 juni 1936 om fördelning av automobilskattemedel skall upphöra att gälla från och med den 1 juli 1938, dock att densamma skall äga tillämpning även efter nämnda tidpunkt med avseende å fördelningen och användningen av de under budgetåret 1937/38 influtna automobilskattemedlen;

dels och godkänna följande

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket.

Härigenom förordnas, att 1, 4 och 5 §§ förordningen den 30 juni 1936 angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Bidrag av statsmedel lämnas, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, till kostnaderna för vägars och gators byggande och underhåll samt vinterväghållning i enlighet med här nedan meddelade bestämmelser.

Med väg förstås i denna förordning allt vad jämlikt 2 § lagen den 7 juni 1934 om allmänna vägar till väg hörer eller såsom väg anses.

Till byggande av väg räknas förutom anläggning av ny väg jämväl omläggning och förbättring av väg; och skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning beträffande gata i stad.

Närmare bestämmelser angående villkoren för erhållande av statsbidrag samt tillämpningen i övrigt av denna förordning meddelas av Konungen.

4 §.

Till utjämning av vägskatten utgår statsbidrag till vägdistrikt, vars beräkneliga behov av uttaxering skulle, därest dylikt bidrag icke utginge, överstiga en krona 50 öre per vägskattekrona, med trettiofem procent av den del av vägskatten, som överstiger nämnda belopp men icke två kronor per vägskattekrona, och sjuttio procent av den del av vägskatten, som överstiger två kronor per vägskattekrona.

5 §.

Såsom statsbidrag till byggande och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator fördelas av anslag, som för ändamålet anvisas å riksstaten, fyrtio procent mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt.

I övrigt kan efter Konungens prövning utgå bidrag till stads kostnad för byggande av vägar och gator, som i första stycket omförmälas, med åttiofem procent av den beräknade kostnaden.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1939, dock att vad i 4 § stadgas skall äga tillämpning jämväl med avseende å vägskatt, som uttaxeras på grund av beslut år 1938. Beträffande de väg- och gatuföretag i stad, som påbörjats före nämnda dag, skola nu gällande bestämmelser i 5 § äga tillämpning.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels en inom första kammaren av herr *A. O. Frändén* väckt motion, nr 19, däri hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning och förslag rörande sådan ändring av gällande grunder för bidrag och beskattning för den allmänna väghållningen att väghållningsbördan på ett mera rättvist sätt än nu avväges mellan staten, trafikanter, städer och landsbygd;

dels en inom första kammaren av herr *K. G. Ewerlöf* m. fl. väckt motion, nr 142, samt en inom andra kammaren av herr *A. Andersson* i Falkenberg m. fl. väckt motion, nr 238, i vilka motioner hemställts, att riksdagen med avslag på de föreslagna förordningarna å sid. 132 och följande ville i skrivelse till Konungen hemställa om en reglering av bidragstilldelningen till städerna i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som framlagts av 1935 års vägsakkunniga;

dels en inom andra kammaren av herrar *R. Lundqvist* och *E. Thorell* väckt motion, nr 37, däri hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av de synpunkter, som

i motionen framhållits, låta uppgöra ej blott en teknisk-ekonomisk generalplan för landets huvudvägar utan jämväl en denna kompletterande finansieringsplan;

dels och en inom andra kammaren av herr *E. Lindmark* väckt motion, nr 259, däri hemställts att riksdagen vid behandlingen av sjätte huvudtiteln, punkt 7:o) måtte besluta, att 5,000,000 kronor till skatteutjämning uppföres i staten för nästa budgetår, att utbetalas till de därtill berättigade vägdistrikten i början av år 1939.

I utlåtande den 11 december 1936 (statens off. utredn. 1936: 58) hava 1935 års vägsakkunniga avgivit förslag rörande, bland annat, statsbidragen till städernas väg- och gatuhållning och automobilskattemedlens fördelning för användning till olika ändamål.

Landsbygden. Enligt gällande förordning erhåller vägdistrikt årligen statsbidrag med 85 procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående år. Beträffande ödebygdsväg utgår statsbidraget under enahanda förhållanden med 95 procent. Statsbidrag utgår vidare till vägdistrikt för byggande av huvudväg, som är av synnerlig betydelse för den genomgående samfärdseln, med 90 procent, för annan huvudväg med 85 procent, för annan landsväg med 80 procent samt för ödebygdsväg med 90 procent, allt av den beräknade kostnaden. Där i något fall Konungen prövar synnerliga skäl därtill föranleda, må, på de villkor Konungen finner anledning föreskriva, högre statsbidrag utgå. I vissa i författningen närmare angivna fall utgår statsbidrag till erforderlig marklösen.

Departementschefen har, i anslutning till de sakkunnigas förslag, beträffande landsbygdens vägväsen förordat, att den nuvarande uppdelningen av länsfondernas tilldelning i en ordinarie och en utjämningsandel upphör och att båda andelarna sammanslås till ett anslag, vilket fördelas mellan länsfonderna av Kungl. Maj:t enligt en hela landet omfattande behovsplan, i vilken vägarbetena upptagas efter angelägenhetsgrad. Likaledes förordas upphävande av nu under vissa förutsättningar gällande rätt för vägdistrikten att påföra underhållskontot vissa kostnader för smärre förbättringsarbeten samt för halvpermanenta beläggningar. För bidrag till dylika beläggningar begäres i stället ett särskilt anslag å 3,500,000 kronor.

De sakkunniga ha föreslagit, att hela vägunderhållsbidraget skall utbetalas på en gång i stället för, såsom nu sker, i två poster. För förändringens genomförande stå tvenne alternativa utvägar till buds, nämligen antingen en förskjutning av utbetalningen av det nu under våren utgående 55-procentsbidraget till tiden efter den 30 juni eller en överflyttning av det nu efter nämnda dag utgående 30-procentsbidraget till tiden före den 1 juli samma kalenderår. De sakkunniga hava förordat det senare alternativet. Under erinran härom har departementschefen anfört följande:

Det senare, av de sakkunniga förordade alternativet förutsätter emellertid, att vid övergången ett budgetår belastas med två 30-procentsbidrag, det ena på hösten och det andra på våren. Den extra kostnad, som härigenom skulle komma att belasta budgeten under övergångsåret, skulle enligt de sakkunniga förskjutas av i automobilskattemedelsfonden innestående medel. Återbetalningen av det sålunda förskjutna beloppet skulle verkställas under vart och

ett av de tre efter övergångsåret närmast följande budgetåren sålunda, att av de under respektive budgetår tillgängliga automobilskattemedlen skulle för ändamålet tagas i anspråk ett belopp motsvarande en tredjedel av det förskjutna beloppet.

— —

I likhet med de sakkunniga finner jag, att vissa fördelar äro att vinna genom hela underhållsbidragets samtidiga utbetalning. Vid övervägande av de båda alternativen för förslagets genomförande synas mig emellertid de sakkunniga hava överskattat olägenheterna av 55-procentsbidragets framflyttning till tiden efter den 30 juni och å andra sidan underskattat vissa därmed följande fördelar. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag synes mig ock leda till konsekvenser, som tala för att detta alternativ icke bör väljas. Det är visserligen otvivelaktigt riktigt, att vägdistrikten hava betydande utgifter under första halvåret och att det därför kunde ur denna synpunkt vara till viss fördel för dem att erhålla hela statsbidraget till vägunderhållet vid denna tid. Denna fördel, som begränsar sig till att vägdistrikten skulle en eller annan månad tidigare under samma räkenskapsår kunna utfå även 30-procentsbidraget, skulle emellertid enligt de sakkunnigas förslag köpas med en väsentlig reducering av de automobilskattemedel, som komme att stå till disposition för vägarbeten under åren närmast efter övergångsåret, en reducering, som numera kan uppskattas till sammanlagt nära 21 milj. kronor. Denna reducering skulle nämligen enligt de sakkunnigas förslag gå ut över städernas och länsfondernas andelar av automobilskattemedlen, vilka andelar under vart och ett av de tre följande åren skulle minskas med sammanlagt nära 7,000,000 kronor. Medan den fördel, vägdistrikten skulle vinna, sålunda icke innebär någon inkomstökning eller eljest någon möjlighet till utökade arbeten ens under det år, förändringen genomfördes, skulle däremot de för anslag till vägbyggnader och vägförbättringar tillgängliga medlen under vart och ett av de därpå följande tre åren undergå en verklig reduktion med en tredjedel av det förskjutna beloppet.

Från budgetteknisk synpunkt skulle en överflyttning av 30-procentsbidraget till våren innebära skärpning av en olägenhet, som nu gör sig gällande beträffande 55-procentsbidraget. Då exempelvis riksstatsförslaget för budgetåret 1937/1938 utarbetades på hösten 1936, måste det på nämnda budgetår fallande 55-procentsbidraget för år 1938 beräknas icke på grundval av 1936 års underhållskostnader, vilka på hösten med någon säkerhet kunde bedömas, utan på grundval av ett antaget belopp för 1937 års vägunderhåll. De verkliga underhållskostnader, vilka skola ligga till grund för 55-procentsbidragets bestämmande, äro sålunda okända vid tiden för budgetarbetet och kunna endast uppskattas på grundval av erfarenheterna från gångna år. Då underhållskostnaderna och i synnerhet kostnaderna för vinterväghållningen kunna variera betydligt från år till år, kan felräkningen bli rätt avsevärd. Beträffande kostnaderna för år 1937 torde den uppgå till omkring 9,000,000 kronor.

Väljes däremot det andra av de vägsakkunniga diskuterade ehuru av dem icke förordade alternativet, nämligen att hela underhållsbidragets utbetalning förlägges till tiden efter den 30 juni, skulle beloppet av underhållsbidraget i sin helhet kunna i likhet med det nuvarande 30-procentsbidraget vid budgetens uppgörande bestämmas på grundval av en väsentligt säkrare uppskattning av de verkliga underhållskostnader, på vilka bidraget skall beräknas, nämligen underhållskostnaderna under det närmast före budgetåret förflutna kalenderåret, vilka, då riksstatsförslaget utarbetas, äro kända för de 10 första månaderna. Om därjämte underhållsbidraget endast beräknas i statsverkspropositionen och definitiva siffror senare framläggas för riksdagen, skulle en relativt säker beräkning kunna göras, vilket synes mig vara en betydande fördel.

De svårigheter, som för vägdistrikten skulle uppstå därigenom, att hela underhållsbidraget bleve disponibelt först efter den 30 juni, synas mig vara mindre än de olägenheter, som äro förenade med 30-procentsbidragets förflyttning till våren. Göres underhållsbidraget i sin helhet tillgängligt först efter den 30 juni, torde, såsom de sakkunniga framhålla, vägdistrikten i något fall bli nödsakade att under första halvåret upptaga lån för utgifternas finansiering. I vilken utsträckning detta kan behöva ske kan icke nu med säkerhet bedömas. Någon ledning för bedömande av spörsmålet kan möjligen hämtas från de uttag av medel vägdistrikten under senare år gjort av det under våren tillgängliga 55-procentsbidraget. Det visar sig, att utanordningarna av underhållsbidrag äro störst under månaderna mars—maj, då under åren 1936 och 1937 utanordnats respektive i runda tal 18,800,000 kronor och 20,900,000 kronor. Å andra sidan ha efter den 30 juni samma år av 55-procentsbidraget utanordnats respektive 6 milj. och 10 milj. kronor i runda tal. Det kan sålunda med säkerhet antagas, att även om bidragen icke komma att utgå förrän efter den 30 juni, vägdistrikten icke komma att såsom lån behöva upptaga hela det mot bidraget svarande beloppet och att, i den mån lån behöva upptagas, dessa komma att behövas endast för en relativt kort tid. Den räntebelastning, vägdistrikten skulle behöva ådraga sig på grund av dessa lån, kan sålunda antagas bli relativt blygsam framför allt i jämförelse med den räntebelastning, som nu åvilar många vägdistrikt på grund av lån, som tidigare upptagits för utförande av vägarbeten, till vilka statsbidrag ännu inte kunnat utgå, en räntebörda, vilken, såsom av det följande framgår, kan ställas i samband med frågan om 55-procentsbidragets förflyttning till tiden efter den 30 juni.

Såsom jag i förra årets statsverksproposition anförde, hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på min anmodan verkställt en utredning om behovet av medel för täckande av statsbidrag, vilka vägdistrikten under depressionsåren förskjutit för utförande i betydande omfattning av omläggnings- och förbättringsarbeten till arbetslöshetens motverkande. Enligt utredningen uppgick beloppet till i runt tal 25,200,000 kronor. En förnyad undersökning under förliden höst visar, att de belopp, som vägdistrikten på detta sätt förskjutit, den 1 november 1937 uppgingo till inemot 25 milj. kronor, vilka till en väsentlig del torde ha anskaffats lånevägen.

Dessa av vägdistrikten förskjutna medel, anfördes i nästlidet års statsverksproposition, utgöra det viktigaste hindret för genomförandet av planerna på en fondering av automobilskattemedel, som eljest varit önskvärd för att uppnå en relativ begränsning av vägarbeten under goda ekonomiska konjunkturer och motsvarande utökning under depressionstider. Förutsatt att nämnda belopp anskaffats genom lån, måste vägdistrikten därå betala en ränta, som därför att den löper hela året måste bli väsentligt större än räntan på de lån, som eventuellt skulle behöva upptagas under våren på grund därav att underhållsbidraget bleve tillgängligt först efter den 30 juni.

Om en förflyttning av 55-procentsbidraget på föreslaget sätt verkställes, skulle en sanering av vägdistriktens ekonomiska förhållanden kunna äga rum utan någon formell belastning av riksstaten eller minskning av länsfonderna. Genom 55-procentsbidragets förflyttning ett budgetår fram i tiden uppkommer nämligen en motsvarande minskning av belastningen å automobilskattemedlen under det budgetår, från vilket berörda bidrag förflyttas. Då denna minskning av belastningen för budgetåret 1938/1939 enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagd beräkning kan uppskattas till omkring 39 milj. kronor, skulle vid genomförande av 55-procentsbidragets förflyttning och bibehållande av nuvarande fördelningsregler i övrigt ett motsvarande belopp, därest inga särskilda åtgärder vidtoges, tillgodokomma länsfondernas ordinarie andelar och statsbidrag skulle sålunda kunna utgå ur länsfonderna till vägdistrikten för de på förskott utförda arbetena i sådan utsträckning, att de

ifrågavarande förskjutna statsbidragen kunde betalas. Emellertid anser jag icke, att här ifrågavarande åtgärd bör vidtagas, med mindre särskilda anstalter träffas för att säkerställa tillgängliga medels användning för det avsedda ändamålet. De av vägdistrikten förskotterade kostnaderna uppgå för skilda län till mycket olika belopp. Enligt den senast verkställda undersökningen uppvisade Stockholms län den högsta siffran med omkring 4 milj. kronor, medan beloppet för Gotlands län stannat under 100,000 kronor. Måhända vore det med hänsyn till dessa variationer i de av vägdistrikten förskjutna statsbidragen icke utan vidare riktigt, att anslag tilldelades endast de distrikt, som förskjutit medel för de väntade statsbidragen och nödgats upptaga lån för bestridande av ifrågavarande förskott. I vissa fall kunna medel till dylika förskott ha anskaffats genom en hårdare beskattning och i andra kunna vägdistrikten ha avstått från i och för sig mycket angelägna vägarbeten, därför att de icke velat genom upptagande av lån skaffa medel till att förskottera statsbidragen. Å andra sidan sågo sig många vägdistrikt tvingade att igångsätta vägarbeten med hänsyn till arbetslöshetssituationen inom distrikten samt animerades i viss utsträckning härtill av statsmakterna. Med hänsyn till anförda omständigheter finner jag förmånligast att, därest 55-procentsbidraget förflyttas till tiden efter den 30 juni, ett mot de förskotterade statsbidragen svarande belopp såsom särskilt anslag ställes till Kungl. Maj:ts förfogande och att Kungl. Maj:t efter av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under hänsyn till angivna omständigheter utarbetad plan tilldelar vägdistrikten bestämda belopp för det avsedda ändamålet, varvid skall tillses, att vägdistrikten avlasta sig skulder, som de ådragit sig genom ifrågavarande förskottsbyggande.

Under åberopande härav har departementschefen förordat dels att hela statsbidraget till vägdistriktens underhållskostnader — liksom ock utjämningsbidraget — utbetalas efter den 30 juni, dels ock att ett särskilt anslag på 25,000,000 kronor ställes till Kungl. Maj:ts förfogande att användas för utbetalning av statsbidrag, vilka vägdistrikten under depressionsåren förskjutit för vägarbeten, i allmänhet igångsatta till motverkande av arbetslöshet.

Städerna. Av automobilskattemedlen skola — sedan vissa gemensamma poster utgått — 20 procent tillfalla rikets städer samt 80 procent landsbygden. Av städernas totala andel fördelas 80 procent mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt, att användas, på sätt angives i 4 § förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket, till förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga vägar och gator, i första rummet infartsvägar. Återstående 20 procent av städernas andel (städernas utjämningsandel) fördelas av Konungen på sätt i 5 § sistnämnda förordning sägs, nämligen såsom särskilda statsbidrag till vissa företag av i 4 § omförmält slag.

Beträffande bidragen till städernas väg- och gatuhållning hava *de sakkunniga* uttalat, att underhållsbidrag borde utgå till städernas väghållning och att detta principiellt borde beräknas till samma kvotdel som beträffande landsbygden nämligen 85 procent. I anslutning härtill hava de sakkunniga anfört följande:

Emellertid hysa de sakkunniga starka betänkligheter mot en dylik fixering av bidragsprocenten. Det föreligger nämligen den väsentliga skillnad mellan landsbygden och städerna i här förevarande hänseende, att vägdistriktens väghållning inskränker sig till de statsbidragsberättigade vägarna inom distriktet, under det att städernas väg- och gatuhållning omfattar även ett mycket stort

antal andra vägar och gator än dem, som äga sådan betydelse att de kunna komma i fråga till förevarande statsbidrag. Även där viljan är den bästa, skall därför ofta uppstå svårighet att i städernas bokföring i allo hålla bidragsberättigade kostnader åtskilda från övriga utgifter för väg- och gatunätet. Särskilt gäller detta i fråga om gemensamma kostnader såsom för förvaltning, anskaffning av och avskrivningar å maskiner och inventarier, vissa skadeersättningar och försäkringsavgifter. Erfarenhet saknas hittills angående möjligheten överhuvud taget att förverkliga kravet å bokföringsmässigt särskiljande av de kostnader, å vilka bidraget skall beräknas. Huruvida vad städerna angår någon stabilisering av underhållskostnaderna inträtt, torde ock vara tvivelaktigt. Det blir således nödvändigt att på något sätt skydda sig mot risken av oanade och för hela bidragssystemet förryckande stegringar av bidraget till nu ifrågavarande ändamål. Visserligen är det de sakkunnigas avsikt att här nedan i ett särskilt kapitel behandla frågan om den ordning, i vilken de olika behov, till vilka statsbidragen lämnas, sinsemellan böra tillgodoses. Men i nu förevarande fall synes nödig hänsyn till övriga behov samt till begränsningen av tillgången på bidragsmedel böra taga sig uttryck redan i själva reglerna för statsbidraget.

Att i stället för verkliga kostnaden till grund för bidraget lägga på ett eller annat sätt i förväg för längre perioder beräknad kostnad medför skydd mot ovannämnda risk, men man undgår ej härigenom svårigheten att riktigt fördela kostnaden mellan bidragsberättigade och andra vägar och gator. Sådana förhandsberäkningar bliva, då fråga är om underhållet, i själva verket ännu mindre tillförlitliga och hindra anpassning efter växlingar i behoven. Att överge tanken på den principiellt riktiga metoden, som tillämpas beträffande landsbygden, eller alltså en tilldelning efter verkliga kostnaden, finna de sakkunniga ej heller nödvändigt. Vad som tarvas för att ej göra denna metod äventyrlig i praktiken, är emellertid att det fastställes en gräns, vilken *totala* beloppet av statsbidraget till ifrågavarande ändamål icke får överskrida. De sakkunniga åsyfta här icke närmast att anslaget ej får överskridas utan att man vid bestämmandet av anslagets belopp icke blott företager en matematisk beräkning av viss procent å de verkliga kostnaderna utan även tillser att ej bidraget överskrider vad som skäligen må i förevarande hänseende utgivas.

De sakkunniga föreslå, att det årliga beloppet av statsbidraget till städernas kostnader för underhåll av de för automobiltrafiken viktiga vägarna och gatorna samt för vinterväghållning å nämnda vägar beräknas till 85 procent av en uppskattad totalkostnad, vilken tillsvidare finge anses utgöra det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna beloppet, i runt tal 4,000,000 kronor, samt att, sedan totala bidragsbehovet sålunda bestämts, tilldelningen till de särskilda städerna av de medel, som för behovets tillgodoseende kunde anslås, skedde sålunda, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen årligen till varje stad utbetalade vad på densamma av dessa medel belöpte med hänsyn till förhållandet mellan dess och övriga städers verkliga kostnader för nämnda underhåll och vinterväghållning under nästföregående år, dock högst 85 procent av stadens ifrågavarande verkliga kostnader.

Under erinran att bidraget till städernas underhåll skulle utgå endast beträffande för automobiltrafiken viktiga gator och vägar har *departementschefen* anfört följande:

Ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle förutsätta, att städerna i sin bokföring skilde underhållskostnaderna för bidragsberättigade gator och vägar från övriga underhållskostnader. Om möjligheterna

härtill och till kontroll av huruvida sådan åtskillnad iakttagits saknas erfarenhet. Att såväl uppdelningen i städernas bokföring som kontrollen därav skulle medföra betydande svårigheter och kostnader, utan att dock kunna bli fullständig, synes emellertid sannolikt. Visserligen skulle de sakkunnigas förslag att det sammanlagda underhållsbidraget till städerna skulle maximeras till 85 procent av en uppskattad totalkostnad från statsfinansiell synpunkt innebära en viss garanti mot en hela bidragssystemet förryckande stegring av statsbidraget, men från synpunkten av en rättvis fördelning av bidragssumman städerna emellan skulle denna maximering icke utesluta de ogynnsamma verkningarna av berörda svårigheter. Då det procentuella bidraget till samtliga städer skulle vara lika, skulle nämligen en felaktig bokföring av underhållskostnaderna eller ett mindre rationellt handhavande av underhållet i en eller flera städer sänka bidraget för övriga städer. Ett sådant förhållande skulle kunna minska känslan av nödvändigheten att iakttaga nödig sparsamhet. Häremot kan invändas, att detsamma gäller vägdistrikten. Mellan städerna och vägdistrikten föreligger emellertid den skillnaden, att vägdistriktens hela vägnät utgöres av bidragsberättigade vägar, medan städerna enligt de sakkunnigas förslag skulle erhålla underhållsbidrag endast för en begränsad del av sitt gatu- och vägnät. Härtill kommer att mellan vägdistrikten icke föreligger samma ömsesidiga beroende, som enligt de sakkunnigas förslag skulle uppkomma mellan städerna, i det att höga underhållskostnader i ett eller flera distrikt icke sänka underhållsbidraget i andra under fastställda 85 procent. Då jag funnit de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende medföra betydande olägenheter, icke minst för städerna själva, utan att någon större fördel därmed skulle vinnas, har jag ansett mig icke böra förorda detsamma.

Uppgives det särskilda underhållsbidraget till städerna, synes därav böra följa att icke heller något särskilt anslag till byggande av vägar och gator bör utgå. Bidraget till städernas gatuhållning skulle sålunda såsom hittills utgå med ett totalbelopp, vilket fördelas mellan städerna enligt det förslag, som jag i det följande framlägger.

I likhet med de sakkunniga finner jag anledning till justering av grunderna för städernas bidragstilldelning föreligga för att även beträffande denna komma i närmare anslutning till den i och för sig riktiga behovsprincipen. Liksom i fråga om länen torde den influtna automobilskatten knappast kunna anses som en fullt tillfredsställande mätare av städernas bidragsbehov. Fördelningen enligt nu gällande regler av städernas ordinarie andel medför, att städerna få sina gatukostnader täckta med statsbidrag till mycket olika procent. Det synes, så långt möjligheter till kontroll förefinnas, till och med ha inträffat, att vissa städer ha fått statsbidrag till högre belopp än summan av de totala gatu- och vägkostnaderna, medan andra städer endast ha fått relativt små bidrag. En viss utjämning av bidragen sker visserligen vid fördelningen av städernas utjämningsandel, och en fullständig eliminering av dessa ojämnheter torde icke vara möjlig utan den kostsamma kontroll, som, enligt vad jag tidigare framhållit, helst bör undvikas. Emellertid torde berörda ojämnheter i huvudsak kunna undgås genom att den höjning av utjämningsandelen, som vissa länsstyrelser föreslagit, göres tillräckligt kraftig.

Med hänsyn till den nu utgående ordinarie andelens storlek i förhållande till de totala gatukostnaderna i vissa städer har departementschefen funnit utjämningsandelen lämpligen böra höjas från nuvarande 20 procent till 60 procent av städernas totala andel. Om den sålunda förhöjda utjämningsandelen därefter fördelades mellan städerna efter en behovsprövning i anslut-

ning till de sakkunnigas förslag, syntes i huvudsak de av de sakkunniga eftersträvade fördelarna ha vunnits utan de olägenheter, som enligt det föregående torde följa med sakkunnigförslaget. Återstående 40 procent skulle i likhet med den nuvarande ordinarie andelen fördelas mellan städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt. De sakkunnigas förslag, att städerna hädanefter skulle kunna erhålla bidrag även till nyanläggningsarbeten, har departementschefen ansett sig böra biträda. Av städernas utjämningsandel skulle ett belopp, motsvarande 5 procent av den totala andelen, avskiljas och ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för bidrag i utjämningssyfte eller till brådskande företag.

Anslagsberäkning. Medan för närvarande — efter avräkning först av vissa vägbyggnadsanslag m. m. — 20 procent av automobilskattemedlen tillfalla städerna och 80 procent landsbygden förutsätter *departementschefen* en höjning av denna städernas andel till 25 procent, varvid landsbygdens sänkes till 75 procent. Med framhållande att denna procentuella ändring dock motverkas av andra faktorer har departementschefen framlagt följande beräkning för åskådliggörande av fördelningen under ett normalår:

Årets automobilskattemedel.

114,540,000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Vägorganisationen i länen	Statens väginstitut. Forsknings- och undersökningsarbeten	Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande	Mindre hamnar och farleder	Bidrag till brobyggnader	Stensättning samt inköp av gatsten	Bidrag till vägunderhållet på landet (85 % på 1938 års kostnader)	Avsättning till automobilskattemedelsfonden	Att fördelas mellan städer och landsbygd
1,070,000 kr.	210,000 kr.	100,000 kr.	750,000 kr.	3,800,000 kr.	5,000,000 kr.	51,850,000 kr.	2,000,000 kr.	49,760,000 kr.

Städernas andel (25 %) 12,440,000 kr.	Landsbygdens andel (75 %) 37,320,000 kr.

Skatteutjämningsbidrag	Bidrag till nyanläggning av landsvägar	Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar	Byggande av tillfartsvägar	Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar	Återstod att fördela mellan länen (länsfonderna)
5,000,000 kr.	7,000,000 kr.	1,800,000 kr.	500,000 kr.	1,200,000 kr.	21,820,000 kr.

I anslutning härtill har departementschefen anfört följande:

I denna plan är fördelningen mellan landsbygd och städer endast en beräkningsgrund för fastställande av de belopp, som skola tillfalla de båda slagen av väghållningsskyldige. Samtliga anslag utom fondavsättningsanslaget äro i enlighet med vad jag förut anfört oberoende av, om den verkliga uppbörden av automobilskattemedel blir större eller mindre än den beräknade. Även städernas och länsfondernas anslag, vilka med nu gällande regler äro regleringsanslag, som ökas eller minskas, om automobilskatteuppbörden blir större eller mindre än beräknat eller underhållskostnaderna under- eller överskrida beräknade belopp, utgå enligt förslaget oberoende av dessa faktorer med sina bestämda belopp. Utgångspunkten för beräkningen har varit att ungefärligen bibehålla det nuvarande förhållandet mellan städernas

och landsbygdens andelar av automobilskattemedlen. Som av planen framgår hava dels vissa väganslag, som enligt nu gällande ordning utgå före fördelningen mellan landsbygd och städer, flyttats ned till landsbygdens andel, medan hela landsbygdens underhållsbidrag förts upp före fördelningen. Det framgår vidare, att städernas andel höjts från 20 till 25 procent. Detta innebär ingen höjning av det totala belopp, som tillfaller städerna, utan har vidtagits endast för att städerna efter de nämnda omflyttningarna av väganslagen och underhållsbidraget skola ungefärligen bibehålla samma andel. Sedan landsbygdens hela underhållsbidrag flyttats upp före fördelningen mellan städer och landsbygd, sjunker nämligen på grund av underhållsbidragets storlek den återstod, som skall fördelas. Därest städerna fortfarande skulle erhålla blott 20 procent, skulle deras totala tilldelning nedgå, även fast inkomsterna av automobilskattemedel förbleve desamma. Härav framgår också, att höjningen från 20 till 25 procent av städernas andel icke ställer landsbygden i en ogynnsammare ställning. Ty visserligen har landsbygdens totala andel sjunkit, men den skulle hädanefter icke belastas med 55-procentsbidraget till underhållet, vilket bidrag enligt nu gällande regler utgår av landsbygdens andel.

Vad budgetåret 1938/39 beträffar vinnes genom omläggningen av automobilskattemedlens utbetalning att man ej behöver räkna med medel till mer än 30 procents underhållsbidrag till landsbygden samt ej heller med skatteutjämningsbidrag eller städernas och landsbygdens procentuella andelar. Härigenom har öppnats möjligheter att anvisa anslag till statsbidrag å 25,000,000 kronor till vägarbeten, utförda förskottsvis, och till avsättning till automobilskattemedelsfonden med 41,695,000 kronor, på sätt framgår av följande tabell:

1938/39 års automobilskattemedel.

114,540,000 kr. (115,000,000—460,000 kr.)

Vägunderhåll 30 % av kostnad för 1937	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	Statens väginstitut	Vägorganisationen i länen	Stensättning och inköp av gatsten	Väg- och brobyggnader m. m.	Statsbidrag för av vägdistrikten förskottsvis utförda arbeten	Avsättning till statens automobilskattemedelsfond
21,900,000 kr.	330,000 kr.	140,000 kr.	740,000 kr.	5,000,000 kr.	19,735,000 kr.	25,000,000 kr.	41,695,000 kr.

Med de av departementschefen framställda förslagen skulle vid fördelningen av 1938/39 års automobilskattemedel vissa belopp, tillhopa 460,000 kronor, tagas i anspråk under femte och nionde huvudtitlarna, nämligen 370,000 kronor till statspolisen och 90,000 kronor som gottgörelse åt fiskerinäringen. Oberoende av föreslagna förändringar skall mot 1938/39 års automobilskattemedel avräknas anslag med 30 procent av kostnaderna för vägunderhållet under år 1937. Totala underhållskostnaderna under år 1937 beräknas enligt propositionen 173 till i runt tal 72,500,000 kronor, varav 21,900,000 kronor erfordras för budgetåret 1938/39. Av utskottet har ej företagits andra ändringar i Kungl. Maj:ts förslag än höjningar i anslagen till ödebygdsvägar och enskilda utfartsvägar med sammanlagt 300,000 kronor. Sedan man tillagt av utskottet tillstyrkt anslagshöjning, 300,000 kronor, erhållas de belopp, som finnas intagna i ovanstående tabell.

Till komplettering av en av utskottet — i utlåtande nr 6, punkt 15:o) — vid 1937 års riksdag lämnad liknande uppgift må meddelas, att under tiden till den 1 januari 1938 hava till nybyggnad och förbättring av vägar använts
av *arbetslöshetsmedel:* 250 miljoner kronor (åren 1918—1937);
av *automobilskattemedel:* 246 miljoner kronor (åren 1924—1937);
från *allmänna budgeten:* 143 miljoner kronor (åren 1841—1937).

Utskottet. Innan utskottet ingår på den av departementschefen under nu förevarande punkt avhandlade frågan om ändrade grunder för statsbidragen till den allmänna väghållningen anser sig utskottet, närmast i anslutning till motionen II: 37, böra erinra om de utredningar, som de senaste åren pågått, och de beslut, som i anslutning härtill blivit fattade i syfte att åstadkomma en ekonomisk lämplig planläggning av rikets vägväsen samt att också lätta den tunga börda, som vägskatten tvivelsutan är för de väghållningsskyldige. Efter att tidigare år 1934 ha antagit en ny väglagstiftning, avseende att genom begränsning av antalet vägdistrikt och andra reformer möjliggöra en mera rationell väghållning, har riksdagen så sent som 1936 fastställt ändrade normer för vägkostnadernas fördelning å staten och vägdistrikten. Då i nämnda motion nu särskilt påyrkas, att landsbefolkningen inom de vägdistrikt, där rikets huvudvägar gå fram, helt måtte befrias från att med vägskatt bekosta dessa, må framhållas, att för dylika viktigare huvudvägar statligt anläggningsbidrag numera utgår med 90 procent och i undantagsfall efter en ännu högre procentsats, vartill ytterligare kan komma utjämningsbidrag. Beträffande underhållet har en finansiell lättnad åstadkommits genom att särskilt betungade distrikt berättigats att utöver det med 85 procent utgående underhållsbidraget erhålla ovannämnda utjämningsbidrag, för fall att vägskatten är mera betungande. En teknisk-ekonomisk generalplan för landets huvudvägar är, såsom motionärerna själva omnämnt, för närvarande under utarbetning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Av 1936 års riksdag har emellertid därutöver — under erinran om behovet av bättre möjligheter att beräkna motortrafikens skäliga anpart i väghållningskostnaderna — begärts utredning angående automobilbeskattningen. I avvaktan också på de förslag, som i anledning härav kunna komma att för riksdagen framläggas, torde någon riksdagens åtgärd ej vara påkallad i anledning av motionens yrkande om en *ekonomisk generalplan* för landets huvudvägnät. De synpunkter utskottet sålunda framfört hava också sin tillämpning på det i motionen I: 19 gjorda yrkandet om att väghållningsbördan skall på ett mera rättvist sätt avvägas mellan staten, trafikanter, städer och landsbygd.

Vad därefter angår här föreliggande förslag om ändrade bidragsgrunder i övrigt må till en början beträffande *landsbygdens anpart* erinras, att av det till 85 procent utgående underhållsbidraget för närvarande 55 procent — liksom ock utjämningsbidraget till mera betungade distrikt — kunna få lyftas redan på våren och 30 procent under senare delen av året. I jämförelse härmed kan ur likviditetssynpunkt departementschefens förslag, innebärande att samtliga dessa bidragsbelopp skola utbetalas först efter den 30 juni, d. v. s.

sedan hälften av vägdistriktens räkenskapsår förflutit, medföra nackdelar för distrikten. Ur statens synpunkt äro dock fördelarna påtagliga. Utanordningarna kunna ske mera enhetligt. Genom att utbetalningarna helt framflyttas till ett senare statligt budgetår är det ock möjligt att uppgöra beräkningarna av hihörande riksstatsanslag betydligt säkrare än för närvarande är fallet. Till grund för dessa riksdagen förelagda anslagsberäkningar skulle nämligen kunna läggas den vägdistriktens budget, som uppgjorts i samband med vägskattens fastställande inom vägdistrikten föregående års höst för följande kalenderår. Att märka är också, att den föreslagna omläggningen ej synes, enligt vad departementschefen påvisat, behöva medföra någon mera avsevärd framflyttning av tiden för dessa utbetalningar. Av det nuvarande 55-procentsbidraget lyftes huvuddelen under månaderna mars—maj, men även efter den 30 juni hava rätt stora utbetalningar plägat förekomma. Om nu vid den nya ordningen sådana anstalter träffas, att hela underhållsbidraget kan, såsom önskvärt är, få lyftas tämligen omedelbart efter den 30 juni behöver alltså tidsförskjutningen i det stora hela ej bliva mera avsevärd.

Utskottet tillstyrker alltså de av departementschefen föreslagna formerna för underhållsbidragets utbetalning. Utskottet har således ej ansett sig kunna biträda det i motionen II: 259 framställda förslaget att utjämningsbidraget skulle utgå redan på våren.

Utskottet tillstyrker ävenledes förslaget om att ett belopp av 25,000,000 kronor ställes till förfogande för utbetalning av statsbidrag till vägbyggnader utförda för medel, helt förskjutna och i stor utsträckning upplånade av vägdistrikten. För en del hårt betungade vägdistrikt torde den bestående lättnad i finansiellt avseende, som på detta sätt vinnes, mer än väl uppväga ovan avhandlade förskjutning i tiden för underhållsbidragens utanordning.

Även i övriga hänseenden har utskottet funnit riksdagen böra godtaga de av departementschefen — på grundval av vägsakkunnigas förslag — förordade anordningarna för dispositionen av landsbygdens anpart i automobilskattemedlen. Utskottet har alltså ej heller velat motsätta sig förslaget, att de smärre vägförbättringsarbeten, vilka tidigare fått inräknas i underhållet, numera för större rättvisas och likformighets vinnande överflyttas till sådana förbättringsarbeten, till vilka bidrag beviljas från länsfonderna. Utskottet anser sig dock härvid böra ytterligare framhålla vad vägsakkunniga anfört om angelägenheten av att dylika smärre vägbreddningar och vägrätningar samt andra sådana mindre omfattande vägförbättringsarbeten kunna få verkställas i enkla former och utan någon större ingenjörsteknisk omgång.

Utgångspunkten för beräkningen av *städernas totala andel* i automobilskattemedlen har varit att i huvudsak bibehålla det nuvarande förhållandet mellan städernas och landsbygdens andelar. Denna för Kungl. Maj:ts förslag normerande utgångspunkt anser utskottet böra godkännas.

Vad därefter angår fördelningen mellan städerna inbördes delar utskottet de betänkligheter, som ett flertal länsstyrelser och även andra anfört mot de sakkunnigas i och för sig principiellt riktiga förslag, att jämväl städerna skola komma i åtnjutande av ett efter deras verkliga underhållskostnader

avvägt särskilt underhållsbidrag. Att kunna särskilt för varje stad urskilja de »för automobiltrafiken viktiga gatorna och vägarna» möter självfallet redan det stora svårigheter. Än vanskligare måste det sannolikt ställa sig att ens något så när likformigt och exakt bestämma vad och hur mycket av stadens allmänna kostnader för gatuunderhållet, som belöper å denna automobiltrafikens speciella del i gatunätet. Departementschefens förslag förutsätter däremot ej någon dylik mera omfattande bokförings- och kontrollapparat. Samtidigt möjliggör sistnämnda förslag bättre än hittillsvarande system en tilldelning åt de olika städerna, anpassad efter storleken av deras bidragsberättigade gatuarbeten och deras olika behov i övrigt. Medan sålunda för närvarande en så stor del av städernas totala andel som 80 procent fördelas å de enskilda städerna alldeles oberoende av deras kostnader för vägväsendet och allenast på grundval av den automobilskatt, som influtit från envar av dem, skulle enligt departementschefens förslag endast 40 procent utgå i förhållande till influten bilskatt, medan återstoden, 60 procent, skulle stå till förfogande för att efter en mera fri behovsprövning fördelas mellan de olika städerna. Utskottet anser därför Kungl. Maj:ts förslag böra åtminstone tills vidare godtagas i avvaktan på en ytterligare omprövning av de möjligheter, som kunna förefinnas att åstadkomma en ännu bättre grund för en rättvis och samtidigt praktiskt genomförbar fördelning av städernas andel dem emellan. Utskottet förutsätter alltså, att Kungl. Maj:t, med beaktande av de motionsvis anförda synpunkterna, ånyo överväger frågan om städernas inbördes bidragsrätt.

I detta sammanhang vill utskottet framhålla som önskvärt, att i sådana fall, då med en stad införlivas större landsbygdsområde, särskild hänsyn måtte vid statsbidragstilldelningen tagas till storleken av det bidrag, som, därest området alltjämt tillhört vägdistrikt på landet, kunnat påräknas till där nödvändiga vägförbättringsföretag.

Vad till sist angår automobilskattemedlens rent *budgetmässiga behandling* måste utskottet anse automobilskattemedlen såväl till uppkomst som ändamål intaga en sådan särställning, att deras avskiljande från andra statliga inkomstkällor är väl motiverat. Utskottet anser alltså specialbudgeten för automobilskattemedlen böra bibehållas.

De av departementschefen föreslagna budgetära detaljanordningarna hava ej givit utskottet anledning till erinran. Härmed avses allenast att ytterligare säkerställa, att inflytande automobilskattemedel skola förslå till de ändamål, vartill de anvisats.

Beträffande budgetåret 1938/39 skulle framflyttningen av utbetalningarna å landsbygdens underhållsbidrag liksom ock vissa andra omläggningar, som dock allenast äro av en rent räkenskapsmässig karaktär, medföra ett högst avsevärt minskat behov av anslag, varigenom möjliggöres en avsättning till statens automobilskattemedels fond på inemot 42,000,000 kronor.

Utskottet har alltså ansett sig böra tillstyrka automobilskattemedlens användning enligt de riktlinjer, som departementschefen angivit. Vad angår fördelningen av städernas anpart av dessa medel mellan städerna inbördes

anser dock utskottet det vara förtjänt av ytterligare omprövning huruvida ej möjligheter finnas att åstadkomma ännu bättre och rättvisare grunder för denna fördelning.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

I. att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 142 samt II: 238, avseende städernas bidragsrätt, i den mån de ej kunna anses besvarade med vad utskottet anfört — må godkänna de i statsrådsprotokollet angivna förslagen till förordningar dels angående upphävande av förordningen den 30 juni 1936 (nr 452) om fördelning av automobilskattemedel, dels ock om ändring i vissa delar av förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket;

II. a) att motionen I: 19 — om ändring av grunderna för vägbeskattningen — ej må av riksdagen bifallas;

b) att motionen II: 37 — om teknisk-ekonomisk generalplan för landets huvudvägar — ej må av riksdagen bifallas;

c) att motionen II: 259 — om snabbare utbetalning av skatteutjämningsbidraget till landsbygden — ej heller må av riksdagen bifallas.

8:o) **Bidrag till vägunderhållet på landet.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, sid. 133) får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i en numera avlåten, den 3 mars 1938 dagtecknad proposition, nr 173, upptagna förslag, hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 21,900,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett belopp av 21,900,000 kronor.

9:o) **Bidrag till halvpermanenta vägbeläggningar.** Med hänvisning till vad utskottet under punkten 7:o) yttrat hemställer utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9),

att riksdagen må till *bidrag till halvpermanenta vägbeläggningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

10:o) **Särskilda bidrag till vägdistrikten.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) och med åberopande av vad som i ärendet anförts under punkten 7:o) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *särskilda bidrag till vägdistrikten* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 25,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:o) **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) om beräkning av anslag till avsättning till statens automobilskattemedelsfond — i vilket avseende särskild framställning numera gjorts i propositionen nr 173 — kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket

anmäles.

12:o) **Bidrag till nyanläggning av landsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, sid. 134—136) föreslagit riksdagen att till bidrag till nyanläggning av landsvägar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framlagt förslag om höjning av förevarande anslag med 1 miljon kronor till 8 miljoner kronor. Styrelsen har härvid erinrat om den inventering, som av 1935 års vägsakkunniga verkställts rörande den allmänna samfärdselns behov av nyanläggningar av allmänna vägar å landsbygden, samt i anslutning härtill framhållit, att för täckande under 10-årsperioden 1937—1946 av det enligt denna inventering föreliggande behovet av nu ifrågavarande slag av vägbyggnader skulle i statsbidrag erfordras ett årligt anslagsbelopp av 9.7 miljoner kronor.

Departementschefen har för sin del anfört följande:

Ehuru, såsom de av 1935 års vägsakkunniga verkställda inventeringarna utvisa, ett betydande behov av medel till nyanläggning av landsvägar förefinnes, torde dock förevarande anslag för nästa budgetår icke böra anvisas med högre belopp än det för innevarande budgetår å riksstaten upptagna, 7,000,000 kronor. I övrigt torde jag få hänvisa till vad jag i samband med frågan om automobilskattemedlens fördelning anfört om avvägningen av de skilda anslagen.

Anslagets rubrik torde, i anslutning till 1935 års vägsakkunnigas i nyssnämnda sammanhang återgivna förslag, böra ändras till »bidrag till nyanläggning av landsvägar». Jag förutsätter, att reservation å motsvarande anslag för innevarande budgetår skall överföras till anslaget för nästa budgetår.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för nästkommande budgetår av anslag för ifrågavarande ändamål med 7,000,000 kronor eller samma belopp, som beviljats för nu löpande budgetår, hemställer,

att riksdagen må till *bidrag till nyanläggning av landsvägar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o) **Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, sid. 137 och 138) föreslagit riksdagen att till bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,800,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner väckta den ena inom första kammaren, nr 24, av herr *Elon Andersson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 41, av herr *P. L. Persson* i Undersvik m. fl., har hemställts, att anslaget till ödebygdsvägar måtte utsträckas att omfatta även de delar av Gävleborgs län, som tillhöra Hälsinglands sydvästra, Hälsinglands nordvästra och Hälsinglands nordöstra vägdistrikt, samt att anslaget med hänsyn därtill höjes från 1,800,000 till 1,900,000 kronor.

Vidare har herr *O. E. Sandberg* m. fl. i en inom andra kammaren väckt motion, nr 44, hemställt, att riksdagen måtte till bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Med hänsyn till anslagets behjärtansvärda syfte vill utskottet tillstyrka, att detsamma bestämmes till 1,900,000 kronor eller 100,000 kronor mer än som anvisats för budgetåret 1937/38 och nu av Kungl. Maj:t äskats för budgetåret 1938/39. *Utskottet.*

Med avseende å de i motionerna I: 24 och II: 41 framförda yrkandena om att anslaget må få tagas i anspråk även för Gävleborgs län får utskottet erinra om att detta anslag tillkommit för att möjliggöra det allmänna vägnätets mera nödtorftiga utsträckning inom nordligaste Sveriges vidsträckta fjäll- och ödemarksområden. Ödebygdsvägarna bekostas av staten till minst 90 procent. De äro av allmän vägs natur och skola underhållas av vederbörande vägdistrikt. På grund av de stora avstånden måste de i allmänhet också bliva utav en avsevärd längd och äro därför också för staten rätt kostsamma företag. Såsom utskottet tidigare år 1936 i anledning av en liknande väckt motion framhållit, torde hithörande bidragsbehov inom Gävleborgs län och andra än sydligare trakter, där gles bebyggelse och stora avstånd likaledes ej sällan förekomma, i stället få tillgodoses från det under följande punkt behandlade anslaget till enskilda utfartsvägar och det under nionde huvudtiteln uppförda anslaget till nybyggesvägar. Utskottet anser sig alltså ej kunna tillstyrka de i detta hänseende motionsvis gjorda yrkandena.

Under åberopande härav får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 44, må till *bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,900,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att motionerna I: 24 och II: 41 ej må av riksdagen bifallas.

14:o) **Bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, sid. 139 och 140) föreslagit riksdagen att till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 81, inom första kammaren av herr *J. Friggeråker* m. fl. och den andra, nr 174, inom andra kammaren av herr *A. Hansson* i Rubbestad m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att bidraget till byggande av enskilda utfartsvägar höjes till 1,759,400 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 80, inom första kammaren av herr *J. B. Johansson* i Fredrikslund m. fl. och den andra, nr 167, inom andra kammaren av herr *E. Lindmark* m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels en inom andra kammaren av herr *E. Hansson* i Vännäsby m. fl. väckt motion, nr 96, däri hemställts, att riksdagen måtte till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1938/39 anslå ett till 1,500,000 kronor förhöjt belopp;

dels en inom andra kammaren av herr *O. E. Sandberg m. fl.* väckt motion, nr 45, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels en inom andra kammaren av herr *A. Gustafsson* i Lekåsa väckt motion, nr 33, däri hemställts, att riksdagen måtte ställa ett belopp av 3,000,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande att genom länsstyrelserna efter vederbörlig behovsprövning fördelas till byggnads- och underhållsskyldige å enskilda utfartsvägar, vilkas underhållskostnader äro särskilt betungande, med hänsynstagande till den uppdebiterade allmänna vägskatten;

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 141, inom första kammaren av herr *A. Holstenson* m. fl. och den andra, nr 164, inom andra kammaren av herr *A. Jonsson* i Skedsbygd m. fl., i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte anmoda 1935 års vägsakkunniga att skyndsamt framkomma med förslag rörande bidrag till byggande och underhåll av enskilda utfartsvägar;

dels och en inom första kammaren av herr *A. Pettersson* väckt motion, nr 183, samt en inom andra kammaren av herr *J. H. Johansson* i Norrfors väckt motion, nr 261, i vilka motioner hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om utredning av vad som från det allmännas sida kan göras för att lätta bördan för underhållet av de s. k. enkronasvägarna i Västerbottens län, eventuellt även om och i vilken utsträckning dessa vägar böra intagas under allmänt vägunderhåll, samt om förslag, som av utredningen kan föranledas.

Ifrågavarande anslag, som under budgetåret 1930/31 utgick med 450,000 kronor, anvisades för vart och ett av budgetåren 1931—1934 med 500,000 kronor, för budgetåret 1934/35 med 600,000 kronor, för budgetåret 1935/36

med 800,000 kronor och för budgetåret 1936/37 med 1,000,000 kronor. Med anledning av motionsvis framställda förslag om höjning av bidragsbeloppet ökades anslaget för innevarande budgetår med 200,000 kronor till 1,200,000 kronor. För budgetåren 1935/38 hava anslagen anvisats att utgå av automobilskattemedel.

Avsikten med anslaget till enskilda utfartsvägar är att genom beredande av statsbidrag uppmuntra och möjliggöra för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själva bryta väg fram till de allmänna trafiklederna. Anslaget är sålunda — såsom av riksdagen redan tidigare vid upprepade tillfällen framhållits — av en synnerligen behjärtansvärd natur. Det är också på ett framträdande sätt ägnat att främja landets uppodling och bebyggelse. De statliga insatserna för detta ändamål måste i jämförelse med utgifterna för andra väganläggningar betraktas som ganska begränsade. Om en utfartsvägsanläggning skall kunna åstadkommas, beror nämligen främst på den härav berörda befolkningens egna ansträngningar och uppoffringar. Statsbidrag lämnas nämligen för närvarande i allmänhet endast med en fjärdedel, högst en tredjedel av kostnaderna. Statens bidrag må ej i något fall bestämmas till högre belopp än halva kostnaden. Härtill kommer emellertid ett mindre bidrag från landsting, kommun eller annan icke-sakägare. Enligt de fastställda grunderna skall detta uppgå till minst 15 procent av statsbidragets belopp.

I sitt betänkande av den 11 december 1936 om automobilskattemedlens fördelning m. m. (1936: 58) hava *1936 års vägsakkunniga* beträffande statsbidrag till kostnaderna för enskilda vägar yttrat:

De sakkunniga kunna här icke framlägga något slutligt förslag med avseende å kostnaderna för enskilda vägar. Spörsmålet om statsbidrag till enskilda vägar är nära förbundet med problemet om intagning av enskild väg till allmänt underhåll och skall därför framdeles upptagas i sådant sammanhang. Emellertid tro sig de sakkunniga redan nu på grund av sitt hittillsvarande sysslande med dessa frågor kunna med bestämdhet uttala den mening, att statsbidrag till enskild väghållning är i vissa fall högeligen påkallat av behovet och även eljest väl motiverat av de skäl, som de sakkunniga ovan angivit för utgivande av statsbidrag till väghållning i allmänhet.

För närvarande är å riksstaten upptaget ett anslag till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar. Men vad nyss anförts om skäl till statsbidrag gäller icke blott anläggningsföretag utan även vägunderhåll. Tydligt torde vara att en såsom enskild underhållen väg kan vara av ett ej obetydligt intresse för den allmänna samfärdseln utan att dock kunna anses nödig för densamma samt att underhåll av en dylik väg kan, exempelvis till följd av trafik av andra än dem, som kunna förpliktas att deltaga i underhållet, för dessa sistnämnda bliva mycket betungande. Det allmännas intresse av vägen är visserligen här icke av samma styrka som i fråga om allmänna vägar, men ett ur statens synpunkt skäligen ringa bidrag kan i många fall för de enskilda väghållarna få stor betydelse.

De möjligen erforderliga bidragsbeloppen kunna emellertid icke gärna stiga till sådan höjd, att reglerna för automobilskattemedlens fördelning därav måste röna större inflytande.

Utskottet. Med beaktande av de motionsvis framförda önskemålen om höjning av anslagsbeloppet vill utskottet tillstyrka, att anslaget bestämmes till 1,400,000 kronor, d. v. s. 200,000 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår och som nu av Kungl. Maj:t äskats.

I ett flertal motioner hava yrkanden framställts om statsbidrag till underhållet av enskilda utfartsvägar samt också till vissa enskilda vägar inom Västerbottens län, vilka — enligt vad i väckta motioner rätt övertygande påvisats — representera ett ofta nog också för det allmänna betydelsefullt pionjärarbete. Såsom 1935 års vägsakkunniga framhållit, kunna de enskilda vägarna vara av ett ej obetydligt värde för den allmänna samfärdseln. Enligt vad som från de sakkunniga i den till 1938 års riksdag avgivna berättelsen anmälts, beräkna de att under första delen av år 1938, i samband med frågan om ny lagstiftning om enskilda vägar, framlägga utredning och förslag jämväl rörande statsbidrag till enskild väghållning. Vid sådant förhållande torde de här förevarande motionerna ej nu påkalla någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 80 och 81 samt II: 96, 167 och 174 ävensom med bifall till motionen II: 45, må till *bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att motionerna I: 141 och 183 samt II: 33, 164 och 261, som avse vägunderhållsbidrag — i den mån de ej kunna anses besvarade med vad ovan anförts — ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

15:o) **Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 140—144), som avser anvisande av samma belopp, som för innevarande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

16:o) **Bidrag till byggande av broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, sid. 144 och 145) föreslagit riksdagen att till bidrag till byggande av broar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens av departementschefen förordade förslag skulle för nästkommande budgetår anslag anvisas som bidrag

till byggande av broar med 3.5 miljoner kronor eller samma belopp, som beviljats för nu löpande budgetår.

Till belysande av behovet av bidrag för ifrågavarande ändamål har styrelsen framhållit, att i av länsstyrelserna till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överlämnade förteckningar över broföretag, som ansetts böra komma i åtnjutande av bidrag från motsvarande anslag för budgetåret 1937/38, upptagits företag med en beräknad kostnad av sammanlagt mera än 20 miljoner kronor mot omkring 17 miljoner kronor för budgetåret 1936/37. Samtidigt erinrar styrelsen om att i det förslag till fördelning av anslaget för budgetåret 1937/38, som styrelsen avgivit den 26 juni 1937, förutsatts, att 10 av de i förslaget upptagna 51 företagen skulle erhålla bidrag endast för påbörjande. För genomförande av dessa företag skulle erfordras ytterligare statsbidrag med omkring 2.2 miljoner kronor, vilket belopp finge utgå av anslaget för kommande budgetår eller, vad beträffade ett par av företagen, till viss del senare. Styrelsen meddelar vidare, att i avseende å anslaget för budgetåret 1938/39 ansökningar torde vara att förvänta om bidrag till flera större företag, bland annat till anläggning av bro över Lule älv invid Luleå. För påbörjande av enbart sistnämnda företag beräknar styrelsen ett statsbidrag av omkring 0.75 miljon kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

> att riksdagen må till *bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

17:o) **Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, sid. 145 och 146) angående anslag till bro mellan Sverige och Norge över Svinesund kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

18:o) **Stensättning av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, sid. 146—150) föreslagit riksdagen att till stensättning av vägar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjorda planen skulle under budgetåret 1938/39 stensättas en väglängd av omkring 8 mil, motsvarande en stensatt yta av omkring 462,000 kvadratmeter. Arbetena skulle beröra — förutom vissa städer — vägdistrikt i Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Västmanlands län. Kostnaderna för planens genomförande

äro beräknade till 3,000,000 kronor. Departementschefen har tillstyrkt detta väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

Utskottet. I samband med statens inköp av gatsten har förutsatts, att huvuddelen av de inköpta lagren icke skulle, annat än undantagsvis, försäljas och därmed tynga marknaden utan vid lämplig tidpunkt komma till användning vid fortsatta statliga stensättningsarbeten. Enligt riksdagens uttalanden bör desslikes jämsides med konjunkturutjämningssynpunkterna också beaktas önskvärdheten av att stenlagren inom rimlig tid kunna komma till nytta. Under erinran härom får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *stensättning av vägar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:o) **Inköp av gatsten.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, sid. 150—156) föreslagit riksdagen att till inköp av gatsten för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, därav 2,000,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till inköp av gatsten har 1937 års riksdag anvisat ett anslag av 4 miljoner kronor, därav 2 miljoner kronor att utgå av automobilskattemedel. Sammanlagt har för budgetåren 1936/38 för inköp av gatsten anvisats ett belopp av 9 miljoner kronor.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

Till följd av, bland annat, de relativt gynnsamma exportsiffrorna under år 1937 har antalet med statliga stenbeställningar sysselsatta arbetare i genomsnitt under året varit mindre än vad som beräknades i samband med äskande av anslaget till inköp av gatsten för innevarande budgetår. Under månaderna januari—september 1937 har förenämnda antal sålunda minskat från omkring 1,800 till omkring 700. Emellertid har på grund av under hösten 1937 inträdd minskning i stenexporten antalet numera ökat avsevärt. Under oktober månad 1937 torde sålunda över 1,300 arbetare hava sysselsatts med statliga stenbeställningar. Minskningen i exporten sammanhänger bland annat därmed, att vissa större leveranser av sten till Polen och Frankrike numera äro helt eller i det närmaste fullgjorda.

Vad beträffar stenexporten under innevarande år torde en nedgång i förhållande till år 1937 vara att förvänta. Då läget inom stenindustrien och de därav främst beroende kommunerna därför alltjämt torde bliva sådant, att fortsatta statliga stödåtgärder måste anses ofrånkomliga, har jag, efter samråd med chefen för socialdepartementet, ansett mig böra föreslå, att även under nästa budgetår upphandling av gatsten för statens räkning må äga rum.

Vad beträffar omfattningen av de statliga stödåtgärderna har steninköpskommittén räknat med något ökade statsbeställningar under år 1938. Med dylika beställningar skulle sålunda enligt det av kommittén framlagda förslaget i genomsnitt under år 1938 och första halvåret 1939 sysselsättas 1,800 man, varigenom den för närvarande sysselsatta arbetarstyrkan skulle kunna bibehållas i arbete. Kostnaderna härför har steninköpskommittén beräknat

till 8 milj. kronor. Med hänsyn till att av innevarande budgetårs anslag större delen ännu icke behövt tagas i anspråk, anser kommittén anslaget för nästa budgetår icke behöva upptagas till högre belopp än 4 milj. kronor.

Ehuru även detta belopp kan synas högt, anser jag mig med hänsyn till den ovissa utvecklingen på exportmarknaden dock böra tillstyrka kommitténs förslag om anvisande av 4 milj. kronor för nästa budgetår. Skulle stenexportens utveckling gå i gynnsam riktning, torde hela anslaget icke behöva tagas i anspråk under nästa budgetår utan kunna till viss del reserveras för senare uppkommande behov av statsbeställningar.

Utskottet vill tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om att jämväl för nästa budgetår 4,000,000 kronor — varav hälften av automobilskattemedel — ställas till förfogande för fortsatta gatstensinköp. Anslaget är avsett att användas endast i den mån detta påkallas för att bereda lindring av den inom stenindustriområdena rådande arbetslösheten. *Utskottet.*

I förevarande sammanhang vill utskottet erinra om riksdagens år 1936 gjorda uttalanden om behovet av statlig hjälp till gatstensindustrien för att övervinna de onormala hinder, som genom importförbud, valutarestriktioner och andra dylika utländska åtgärder rests för en export, för vilken eljest stora naturliga förutsättningar borde förefinnas. Riksdagen framhöll därvid också, att den svenska totala importen från vissa av de länder, som närmast hade behov av svensk gatsten, vida överstege vår export dit. I anslutning härtill anser sig utskottet nu ånyo böra erinra om önskvärdheten av ytterligare överväganden huruvida ej lättnader i dessa importrestriktioner skulle kunna uppnås.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *inköp av gatsten* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, därav 2,000,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

20:o) **Anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län.** Kungl. Maj: har (punkt 20, sid. 156) föreslagit riksdagen att till anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 115,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till ifrågavarande väganläggning, vilken enligt för 1937 års riksdag framlagda kostnadskalkyler beräknats draga en total kostnad av 489,900 kronor, hava hittills anvisats tillhopa 400,000 kronor. För väganläggningens fullbordande skulle alltså erfordras ytterligare 89,900 kronor. Detta belopp beräknas emellertid nu, på grund av särskilt under år 1937 inträffade kostnadsstegringar, behöva höjas till 115,000 kronor, vilken summa föreslås skola anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Utskottet tillstyrker, att de för fullbordande av ifrågavarande väganläggning ytterligare erforderliga anslagsmedlen nu anvisas. Utskottet, som ej *Utskottet.*

funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet, hemställer alltså,

att riksdagen må till *anläggning av enkel bygdeväg mellan Saivomuotka och Kuttainen i Norrbottens län* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 115,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

21:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, sid. 157—161) föreslagit riksdagen att till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle för de vanliga bidragen till forsknings- och undersökningsarbeten anvisas samma belopp som för nu löpande budgetår eller 40,000 kronor. Under samma anslag föreslås emellertid därjämte skola för nästkommande budgetår upptagas dels ett belopp av 20,000 kronor för verkställande av vissa undersökningar m. m. rörande vägunderhållskostnaderna och dels ett belopp av 10,000 kronor för utrustning av ett laboratorium åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker å tekniska högskolan i avvaktan på att nybyggnaden för statens väginstitut kommer till utförande. I enlighet härmed skulle ifrågavarande anslag för budgetåret 1938/39 uppföras med ett belopp av 70,000 kronor.

Departementschefen har beträffande de två nytillkomna anslagsbeloppen anfört följande:

Vad beträffar styrelsens äskande av medel till belopp av 21,600 kronor för vissa undersökningar m. m. rörande vägunderhållskostnaderna vill jag understryka betydelsen av att skärpt uppmärksamhet ägnas frågan om ett nedbringande eller en stabilisering av dessa kostnader. Då styrelsens förslag synes mig innebära en lämplig anordning till vinnande av en begränsning av underhållskostnaderna och då därjämte ifrågavarande undersökningar, som jag förutsätter skola bliva av tillfällig art, torde få sådan omfattning, att de icke kunna utföras av de även med andra arbetsuppgifter sysselsatta väginspektörerna, vill jag tillstyrka, att ett avrundat belopp av 20,000 kronor för ändamålet anvisas under nu ifrågavarande anslag. Om användningen av detta belopp torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser.

Med avseende å den för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker avsedda laboratorieutrustningen har styrelsen erinrat om att laboratorium för geoteknikern avsetts att inredas i nybyggnaden för statens väginstitut. Då denna nybyggnad, såsom jag i annat sammanhang anmäler, funnits böra något anstå, har styrelsen nu begärt medel för den utrustning, som erfordras för geoteknikerns arbete inom åt honom upplåten lokal å tekniska högskolan. Styrelsen har emellertid framhållit, att utrustningen framdeles, när statens väginstituts nybyggnad blir färdigställd, kan överflyttas dit. Med hänsyn till geoteknikerns betydelsefulla arbetsuppgift, vilken innefattar kostnadsbesparande undersökningar för väg-, bro- och hamnbyggnader, har jag intet att erinra mot styrelsens framställning. Det enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för ändamålet erforderliga beloppet, 10,700 kronor, synes dock böra

kunna avrundas till 10,000 kronor. Denna summa synes lämpligen kunna inräknas i nu förevarande anslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

22:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägskorsningar.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, sid. 161 och 162) angående anslag för bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägskorsningar har riksdagen redan fattat beslut; varom härigenom

erinras.

23:o) **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 23, sid. 162 och 163) föreslagit riksdagen att till bidrag till hamn- och farledsundersökningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 8,000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle anslag för bidrag till hamn- och farledsundersökningar anvisas med oförändrat belopp, men anslaget, som nu har karaktären av reservationsanslag, å riksstaten för nästkommande budgetår uppföras såsom förslagsanslag i syfte att för Kungl. Maj:t bereda tillgång till medel för utförande i fall av behov av undersökningar för hamn- och farledsarbeten, som kunna erfordras för motverkande av arbetslöshet. Då vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 8,000 kronor.

24:o) **Bidrag till handelshamnar och farleder.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, sid. 163—165) angående anslag till bidrag till handelshamnar och farleder kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

25:o) **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, sid. 166—168) föreslagit riksdagen att till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Förevarande förslag avser att genom uppförande å riksstaten av ett särskilt anslag för ändamålet bereda medel i främsta rummet till erforderliga

utvidgnings- och förbättringsarbeten å statens fiskehamnar i sådana fall, där vederbörande hamnintressenter ej kunna lämna så stort bidrag, att kostnaden i övrigt, d. v. s. högst 90 procent av hela kostnaden, enligt gällande bestämmelser kan täckas från anslaget till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Dessutom skulle det nu äskade anslaget få användas för de statliga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin nu förevarande framställning meddelat, äro vissa av statens fiskehamnar i behov av ändrings- och förbättringsarbeten för att numera kunna tillgodose de behov, för vilka de ursprungligen tillkommit. Detta förhållande sammanhänger framför allt med den rationalisering av fiskets bedrivande, som under senare tider skett. Sålunda hava numera, bland annat, större motordrivna fiskebåtar i ökad omfattning kommit till användning. Dessa erfordra såväl ökat hamnutrymme som djupare samt bättre skyddade och utrustade hamnar än vad fallet varit vid användandet av enklare båtmateriel.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upplyst äro de utvidgnings- och förbättringsarbeten, för vilka styrelsen nu begär medel, av sådant slag, att kostnaderna därför icke kunna bestridas av tillgängliga medel för underhållsarbeten, och endast i enstaka fall torde vederbörande hamnintressenter vara i den ekonomiska situationen, att de kunna uppfylla de villkor, som erfordras för att de skola komma i åtnjutande av bidrag från anslaget till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Med hänsyn till nu angivna förhållanden och då fiskarebefolkningen på åtskilliga platser har stora svårigheter att kämpa mot, har jag icke velat motsätta mig, att, där förhållandena så kunna anses påkalla, vissa av statens fiskehamnar med hjälp av statsmedel försättas i sådant skick, som erfordras för att fisket skall kunna bedrivas efter rationella grunder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har preliminärt beräknat kostnaderna för de arbeten, som äro i första hand behövliga och till vilka bidrag icke kunna påräknas från vederbörande hamnintressenter, till 400,000 kronor. Med hänsyn till att nu ifrågavarande arbeten äro väl lämpade att komma till utförande under tider, då större arbetslöshet är rådande, har jag emellertid icke ansett mig böra tillstyrka, att arbeten i den omfattning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, nu komma till utförande. Jag avser emellertid att upptaga arbeten av här ifrågavarande art å förut nämnda särskilda anslagsplan. I anslutning härtill föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 200,000 kronor begränsat belopp. Anslaget synes lämpligen böra få användas även för de statliga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning.

Utskottet. Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

26:o) **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, sid. 168 och 169) — och under

erinran, att för innevarande budgetår beviljats anslag för ifrågavarande ändamål med samma belopp som det nu äskade — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

27:o) **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 27, sid. 169—172) föreslagit riksdagen att till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har gjort framställning om höjning av förevarande anslag för nästkommande budgetår med 300,000 kronor till 500,000 kronor. Styrelsen har härvid påpekat, att arbetslöshetsmedel ej längre kunde påräknas för ifrågavarande ändamål annat än för vissa begränsade delar av landet, ävensom meddelat, att inneliggande framställningar avsåge statsbidrag till ytterligare 35 hamnbyggnadsföretag med ett sammanlagt belopp av omkring 3.1 miljoner kronor, vartill komme de framställningar, som vore att förvänta under återstoden av innevarande samt under nästkommande budgetår, beträffande statsbidrag till sådana företag, för vilka arbetsplaner ännu ej utarbetats.

Departementschefen har funnit sig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget samt härvid anfört följande:

I enlighet med den uppfattning, åt vilken jag givit uttryck vid behandlingen av anslaget till handelshamnar och farleder, förordar jag, att nu förevarande anslag för nästa budgetår bestämmes till samma belopp som för innevarande budgetår, 200,000 kronor, och avser att framdeles framlägga förslag i fråga om de arbeten av hithörande slag, som må uppföras i den i nyssberörda sammanhang omnämnda anslagsplanen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

28:o) **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.** Under erinran om att för innevarande budgetår beviljats anslag för ifrågavarande ändamål med samma belopp som det nu äskade, att utgå av automobilskattemedel, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, sid. 172—174), hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägtrafikväsendet.

29:o) **Besiktning av motorfordon.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, sid. 175—177) föreslagit riksdagen att till besiktning av motorfordon för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 850,000 kronor.

Till besiktning av motorfordon anvisades i samband med en år 1930 beslutad omläggning av besiktningsväsendet för budgetåret 1930/31 ett extra förslagsanslag av 530,000 kronor, avseende första halvåret 1931. Anslaget för detta ändamål, som för vartdera av budgetåren 1931/32 och 1932/33 utgick med 1,050,000 kronor, sänktes för budgetåret 1933/34 till 1,000,000 kronor, med vilket belopp det jämväl utgick under budgetåret 1934/35. För budgetåren 1935/36—1937/38 anvisades 1,100,000 kronor, 1,150,000 kronor respektive 1,070,000 kronor. Det för nästkommande budgetår erforderliga beloppet beräknas till 845,000 kronor eller i runt tal 850,000 kronor. Nedgången i anslagsbehovet från och med nu löpande budgetår är föranledd av den från och med den 1 oktober 1937 genomförda omorganisationen av automobilbesiktningsväsendet, vilken omläggnings verkningar i besparingshänseende göra sig helt gällande först under nästa budgetår.

Den nu framlagda anslagsberäkningen — vilken skett med utgångspunkt från en beräknad uppbörd under nästkommande budgetår av avgifter för besiktning av motorfordon å 1,150,000 kronor — har verkställts på följande sätt:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av under budgetåret redovisade avgifter	750,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän	20,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	2,700
Summa kronor	845,000

Utskottet. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att riksdagen må till *besiktning av motorfordon* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 850,000 kronor.

30:o) **Registrering av motorfordon. Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 30 och 31, sid. 177—179) och under erinran, att för ifrågavarande ändamål anvisats samma belopp för nu löpande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *registrering av motorfordon* ett förslagsanslag av 1,000 kronor;

b) till *bidrag till vissa kommunikationsändamål* ett reservationsanslag av 29,000 kronor.

Byggnadsväsendet.

31:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, sid. 180—201) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39; *dels och* till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 554,700 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle tvenne nu med arvoden å 5,820 kronor per år förenade byggnadskontrollantbefattningar å byggnadsstyrelsens intendentsbyrå omändras till extra ordinarie tjänster i lönegrad 21 i syfte att tillförsäkra befattningarnas innehavare rätt till pension m. m. Vidare skulle det nu utgående arvodet å 6,000 kronor till den befattningshavare å stadsplanebyrån, som handlägger ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser m. m., höjas till 7,200 kronor, vilken höjning ansetts påkallad för att trygga tillgången på tillräckligt kvalificerad arbetskraft för arbetsuppgiften i fråga. För tillgodoseende av sistnämnda byrås ökade behov av juridisk arbetskraft föreslås utbyte av en till byrån knuten amanuensbefattning i lönegrad 18 med begränsad tjänstgöring mot en extra ordinarie notariebefattning i lönegrad 21.

Förutom nu omförmälda ändringar med avseende å redan förefintliga befattningar avser Kungl. Maj:ts förslag beräknande av medel för följande nya extra ordinarie befattningar, nämligen en ritarbefattning i lönegrad 15 å intendentsbyrån, en skrivbiträdesbefattning i lönegrad 2 å administrativa byrån och en eldarbefattning i lönegrad 5 för fastigheten i kvarteret Grönlandet norra. Dessutom skulle medel anvisas med 2,496 kronor till arvode åt en extra eldare i kanslihuset och med 500 kronor till vikariats- och övertidsersättning m. m. för byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit ansluter sig på några smärre avvikelser när till byggnadsstyrelsens framställningar i ämnet. Däremot har Kungl. Maj:t icke biträtt styrelsens förslag om överförande till ordinarie stat av vissa icke-ordinarie tjänster hos styrelsen. Departementschefen har i sistnämnda hänseende anfört följande:

Byggnadsstyrelsens nu föreliggande förslag innebär bland annat, att vissa icke-ordinarie tjänster i styrelsen skulle med oförändrad eller i ett fall med förhöjd lönegradsplacering överföras å ordinarie stat. Till stöd härför har styrelsen i huvudsak anfört — förutom att tjänsterna finge anses vara av stadigvarande karaktär — att antalet icke-ordinarie befattningar i styrelsen vore ovanligt stort i förhållande till antalet ordinarie tjänster. Sålunda har styrelsen uppgivit, att av den hos styrelsen fast anställda personalen, som uppginge till 101 personer, 60 procent vore icke-ordinarie.

Såsom förut framhållits överfördes från och med den 1 juli 1936 ett stort antal befattningar hos styrelsen från extra ordinarie till ordinarie stat, varigenom antalet ordinarie befattningar ökades från 21 till 39. Från och med nu löpande budgetår erhöll styrelsen ytterligare en ordinarie intendentsbefattning. Under de sistförflutna båda åren har antalet ordinarie befattningar

sålunda i det närmaste fördubblats. Den omständigheten, att styrelsens under samma tid utökade verksamhet medfört anställande i viss utsträckning av ny icke-ordinarie personal, torde icke i och för sig utgöra tillräckligt motiv för att antalet ordinarie tjänster nu ökas. Då vidare, sedan med extra ordinarie tjänster numera förenats pensionsförmåner, en överflyttning till ordinarie stat av dylika tjänster utan större olägenhet synes kunna anstå och slutligen styrelsens personalstat så nyligen som år 1936 varit föremål för granskning, har jag icke ansett mig nu böra föreslå uppförandet å ordinarie stat av ytterligare tjänster. Vad särskilt angår förslaget om beredande av ordinarie anställning åt fyra å byggnadsbyrån anställda icke-ordinarie förste byråingenjörer kan härjämte anföras, att något skäl icke synes föreligga att för närvarande bryta mot den princip, som av 1925 års riksdag godkändes med avseende å den å byggnadsbyrån anställda biträdande personalens avlönings- och anställningsförhållanden och vartill riksdagen ånyo tagit ställning så sent som år 1936.

Utskottet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

		Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*		275,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	127,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	9,300	136,300
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		21,500
Säger kronor		433,400

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, *förslagsvis*		33,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		9,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	28,100	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	2,200	30,300
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		4,100
Säger kronor		77,200

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis*	18,300

		Kronor
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	18,300	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	4,400	22,700
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		3,100
Säger kronor		44,100
Summa förslagsanslag kronor		554,700;

b) till *Byggnadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 554,700 kronor.

32:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, sid. 201—203) föreslagit riksdagen att till Byggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 89,900 kronor.

Ifrågavarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med 86,900 kronor. Nu föreslås, att anslaget för nästkommande budgetår skall, för beredande av ytterligare medel till reseersättningar för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet, uppföras med ett till 89,900 kronor förhöjt belopp.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 89,900 kronor.

33:o) **Bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, sid. 203 och 204) föreslagit riksdagen att till bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Till ifrågavarande verksamhet har för vart och ett av budgetåren 1934/35—1936/37 anvisats ett belopp av 50,000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget utgått med ett till 32,000 kronor nedsatt belopp. Minskningen av anslaget sammanhängde bland annat därmed, att verksamheten pågått jämförelsevis länge och att med hänsyn härtill och till rådande förhållanden i övrigt en icke oväsentlig nedsättning av anslaget syntes möjlig.

Nu föreslås anslaget skola sänkas med ytterligare 12,000 kronor till 20,000 kronor. Departementschefen har härom anfört följande:

Ehuru det såsom statskontoret framhållit torde kunna ifrågasättas, att förevarande verksamhet med hänsyn till den relativt långa tid, varunder densamma pågått, avvecklas från och med nästa budgetår, har jag dock icke ansett mig nu böra framlägga förslag härom. Anslaget synes emellertid utan olägenhet kunna minskas icke oväsentligt och vill jag förorda, att för nästa budgetår för ändamålet anvisas 20,000 kronor, d. v. s. 12,000 kronor mindre än det för innevarande budgetår upptagna anslaget.

Utskottet. Utskottet får, med hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört, hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

34:o) **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, sid. 204—225) gjort framställning om anslag till avlöningar inom länsarkitektsorganisationen.

Byggnadsstyrelsens i ämnet framlagda förslag innebär till en början, att anordningen med tvåläns-, i visst fall trelänsdistrikt, med länsarkitekt stationerad i distriktens »huvudlän» och biträdande länsarkitekt i övriga län, skulle upphöra. I stället skulle varje län utgöra ett distrikt med en där stationerad länsarkitekt. Länsarkitekternas antal skulle därigenom ökas från 14 till 24. De nuvarande 10 befattningarna som biträdande länsarkitekt skulle med en sådan anordning helt försvinna. Dock föreslås inrättande vid vart och ett av länsarkitektkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö av en tjänst å extra stat i lönegrad B 24 med benämning biträdande länsarkitekt. Detta förslag har departementschefen endast såtillvida biträtt, att tre biträdande länsarkitektstjänster skulle få omändras till länsarkitektbefattningar. Å varje länsarkitektkontor skulle enligt byggnadsstyrelsens förslag placeras en assistent med samma löneställning, som för närvarande gäller för assistenter. Antalet assistenter skulle på grund härav ökas från 14 till 24. Detta förslag har departementschefen ej velat motsätta sig. Däremot har han ej ansett sig böra biträda styrelsens förslag om inrättande vid vart och ett av kontoren i Malmö, Göteborg och Luleå av en ritbiträdesbefattning med placering i 11:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän, vilka befattningar skulle ersätta de vid nämnda kontor förefintliga biträdestjänsterna i 7:e lönegraden.

Avlöningsstaten för länsarkitektsorganisationen skulle för nästa budgetår bestämmas till 547,000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetårs stat med 76,700 kronor. Beträffande beräkningen av motsvarande inkomsttitel har departementschefen anfört följande.

Ehuru byggnadsstyrelsen föreslagit en betydande utbyggnad av länsarkitektsorganisationen har styrelsen emellertid icke ansett, att den å riksstaten upptagna inkomsttiteln »Inkomster vid länsarkitektsinstitutionen» borde höjas med ett mot de ökade kostnaderna svarande belopp, utan föreslagit, att inkomsttiteln endast skulle upptagas med ett från 470,000 till 500,000 kronor förhöjt belopp. Med hänsyn till, bland annat, de skäl, som föranlett mig att förorda en utökning av den biträdande tekniska personalen å kontoren, anser jag i anslutning till statskontorets mening anledning icke föreligga att nu frångå den tidigare godtagna principen, att merkostnaderna för organisationen i stort sett böra motsvaras av inkomster från länsarkitekternas verksamhet. Såsom jag förut framhållit, kan emellertid uppflyttningen av tre biträdande länsarkitekter till länsarkitekter icke förväntas medföra några ökade inkomster

för statsverket. I enlighet med denna uppfattning har chefen för finansdepartementet under förutsättning av bifall till mitt förslag om ökning av assistenternas antal ansett sig böra föreslå en höjning av förutnämnda inkomsttitel med ett belopp av i runt tal 60,000 kronor till 530,000 kronor, vilken höjning ungefär motsvarar kostnaden för de nya assistenterna.

Utskottet.

Länsarkitektsorganisationen — med för närvarande 14 länsarkitekter fördelade på distrikt omfattande ett, två eller ända till tre län — har tillkommit för att tillgodose länsstyrelsernas sedan lång tid tillbaka föreliggande men genom den nya stadsbyggnadslagstiftningen än ytterligare stegrade behov av tekniskt skolade hjälpkrafter, vilka kunna medverka till en snabb och praktisk lösning av de ekonomiskt vittutseende frågor, som särskilt planläggningen av samhällenas bebyggelse ofta nog utgöra.

Krav hava framställts på en övergång från tvåläns- eller trelänsdistrikt till distrikt, omfattande endast ett län, varigenom skulle kunna undvikas den omgång och de övriga nackdelar, som i all synnerhet göra sig gällande för bilänens del. Departementschefen har nu föreslagit en utökning av antalet länsarkitekter från 14 till 17 i stället för av byggnadsstyrelsen föreslagna 24.

Enligt utskottets mening har av byggnadsstyrelsen på ett övertygande sätt ådagalagts olägenheterna av nuvarande system, varvid länsarkitekten är stationerad i ett huvudlän med biträdande länsarkitekt i bilänen. Inom åtminstone fem av de län, där för närvarande endast biträdande länsarkitekt finnes stationerad, torde med hänsyn till såväl arbetets omfattning som inflytande intäkter rätt goda skäl kunna anföras för befattningens förändring till länsarkitekt.

Den nuvarande länsarkitektsorganisationen har emellertid endast varit i verksamhet i två år, och redan på grund härav är, såsom departementschefen anfört, försiktighet påkallad vid beslut om dess ytterligare utbyggnad. Utskottet ansluter sig alltså i fråga om utökningen av antalet länsarkitekter till Kungl. Maj:ts förslag. Även i fråga om utökningarna i övrigt har utskottet ansett sig böra biträda propositionen i avvaktan på ytterligare erfarenhet om de förändringar, som kunna vara påkallade beträffande såväl själva organisationen som ock personalens avlönings- och anställningsförhållanden. I sistnämnda avseende har utskottets uppmärksamhet särskilt fästs på den av göromålens olika art ej tillfyllest motiverade skillnad, som råder mellan ritbiträdena å kontoren i huvudlänen och i bilänen.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för länsarkitektsorganisationen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å extra stat.	
7 biträdande länsarkitekter	B 24;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.		Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till 17 länsarkitekter	204,300	
b. Vikariatsersättningar m. m., *förslagsvis*	15,000	219,300
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, *förslagsvis*		51,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	189,300	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis*	10,000	199,300
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, *förslagsvis*		70,000
5. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis*		7,400
Summa förslagsanslag kronor		547,000;

c) till *Länsarkitektorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 547,000 kronor.

35:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, sid. 225 och 226) föreslagit riksdagen att till Länsarkitektorganisationen: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 75,000 kronor.

Utskottet. Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av förevarande anslag med 5,000 kronor till 75,000 kronor — vilken höjning helt sammanhänger med det av utskottet under nästföregående punkt tillstyrkta förslaget om utbyggnad av länsarkitektorganisationen — har icke givit utskottet anledning till erinran. Med tillstyrkande alltså av förslaget hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 75,000 kronor.

36:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, sid. 226 och 227), som avser anvisande av samma belopp, som för innevarande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 15,000 kronor.

37:o) **Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, sid. 228), vilket, jämfört med medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål under innevarande budgetår, innebär en anslagshöjning med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 3,500 kronor.

38:o) **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, sid. 229—232) föreslagit riksdagen att till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

Förevarande anslag, som för budgetåret 1935/36 var uppfört med 100,000 kronor, höjdes för budgetåret 1936/37 med 25,000 kronor till 125,000 kronor för möjliggörande av de strängt nödvändiga arbeten, som erfordrades för underhållet av Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 150,000 kronor, är ett belopp av 50,000 kronor avsett för restaureringsarbeten å nyssnämnda slott och fästningsruin, varjämte av beredskapsmedel sammanlagt 49,000 kronor anvisats till arbetena å fästningsruinen.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle det för det löpande underhållet av historiska byggnader nu avsedda beloppet av 100,000 kronor i anledning av den inträdda prisstegringen höjas till 115,000 kronor. Härjämte skulle för utförande av restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin beräknas ett belopp av 60,000 kronor mot 50,000 kronor för innevarande budgetår. I enlighet härmed skulle ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår uppföras med sammanlagt 175,000 kronor. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 175,000 kronor.

39:o) **Restaureringsarbeten å Stockholms slott.** Kungl. Maj:t har (punkt 40, sid. 232—237) föreslagit riksdagen att till restaureringsarbeten å Stockholms slott för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Under senare år hava med anlitande av särskilt anvisade riksstatsanslag verkställts vissa restaureringsarbeten å Stockholms slott. Till en början inriktades dessa arbeten på återställande av slottets yttre, och för detta ändamål anvisade riksdagen för tiden från och med år 1922 till och med budgetåret 1928/29 anslag under sjätte huvudtiteln å tillhopa 1,299,000 kronor. Efter slutförandet av dessa yttre arbeten gjordes framställning om medel till sådana större invändiga arbeten, som ansågos nödvändiga för att försätta byggnaden i värdigt skick och bevara dess värdefulla inredningar, men som

icke kunde rymmas inom de för det ordinarie årsunderhållet beviljade medlen. För sistnämnda ändamål hava hittills anvisats följande belopp, nämligen för budgetåren 1929/30 och 1930/31 till rikssalens restaurering m. m. sammanlagt 236,000 kronor, av vilket belopp dock endast 200,000 kronor behövt tagas i anspråk, för budgetåren 1931/32 och 1932/33 till restaurering av slottskapellet och södra portiken tillhopa 98,000 kronor och för budgetåren 1935/36—1937/38 till restaurering av västra trappuppgången och norra portiken sammanlagt 192,000 kronor.

Förslag framlägges nu om anvisande av medel för fortsatt restaurering av slottets inre delar. De erforderliga restaureringsarbetena, vilka enligt uppgjord plan avses skola omfatta 29 rum och utrymmen samt befunnits böra komma till utförande under en tidsperiod av 10 år, hava kostnadsberäknats till 250,000 kronor. En tiondel av detta belopp eller 25,000 kronor föreslås skola anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

De hittills utförda restaureringsarbetena å Stockholms slott hava till övervägande del varit inriktade på att bevara slottets yttre delar. Med anledning av att dessa arbeten nu i det närmaste äro slutförda har ståthållarämbetet på slottet, sedan slottsarkitekten I. Tengbom verkställt utredningar i ämnet, väckt förslag om att de inre restaureringsarbeten, vilka hittills fått stå tillbaka för de yttre, måtte påbörjas. Enligt den plan, som slottsarkitekten uppgjort för restaureringsarbetet, skulle detta omfatta 29 rum och utrymmen samt draga en beräknad sammanlagd kostnad av 250,000 kronor. Arbetet skulle, såsom av den lämnade redogörelsen närmare framgår, i huvudsak bestå i ett återställande i möjligaste mån av de i planen upptagna rummen i deras ursprungliga skick. Detta arbete skulle underlättas därav, att i åtskilliga fall den till rummen tidigare hörande inredningen alltjämt finnes i förvar bland slottets samlingar.

Det torde få anses vara ett allmänt intresse, att landets förnämsta historiska byggnadsminnesmärke, vilket årligen besökes av tusentals personer, såväl svenskar som utlänningar, befinner sig i ett även vad det inre beträffar värdigt skick. Med hänsyn härtill och då därjämte en del av de nu ifrågavarande rummen på grund av knapphet på underhållsmedel befinner sig i ett mindre gott stånd, har jag ansett mig böra biträda riksmarskalksämbetets av riksantikvarieämbetet och byggnadsstyrelsen tillstyrkta förslag, att medel anvisas för nu ifrågavarande inre restaureringsarbeten. Enligt den framlagda finansieringsplanen skulle de för arbetena erforderliga anslagen fördelas med 25,000 kronor på vart och ett av de närmaste 10 budgetåren. Häremot har jag icke något att erinra.

Arbetena torde, på sätt föreslagits, böra komma till utförande genom byggnadsstyrelsens försorg i samråd med ståthållarämbetet.

Utskottet. Med framhållande ytterligare av vad departementschefen anfört om angelägenheten av att Stockholms slott såsom landets förnämsta historiska minnesmärke kan alltigenom hållas i ett värdigt skick och att härför erforderliga anslag av riksdagen ställas till förfogande, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *restaureringsarbeten å Stockholms slott* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

40:o) **Iståndsättning av kajmuren vid uppfarten till Drottningholms slott.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, sid. 237 och 238) om anvisande i enlighet med tidigare godkänd plan av det för slutförande av ifrågavarande byggnadsföretag erforderliga beloppet hemställer utskottet,

att riksdagen må till *iståndsättning av kajmuren vid uppfarten till Drottningholms slott* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 28,000 kronor.

41:o) **Iståndsättningsarbeten m. m. vid Gripsholms slott.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 238 och 239), enligt vilket det för slutförande av ifrågavarande arbeten planenligt erforderliga beloppet, 32,000 kronor, skulle i anledning av den inträdda prisstegringen höjas med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *iståndsättningsarbeten m. m. vid Gripsholms slott* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 37,000 kronor.

Diverse.

42:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, sid. 240) om beräknande av ett anslag på 261,900 kronor till ersättning till statens allmänna fastighetsfond — i vilket avseende särskild proposition förebådats — kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

43:o) **Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, sid. 240) föreslagit riksdagen att till ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

Ifrågavarande anslag, som för budgetåret 1936/37 var uppfört med 5,000 kronor, höjdes för nu löpande budgetår till 50,000 kronor för att bereda medel till bestridande av kostnaderna för en sedermera i juli 1937 företagen resa till Norrland av en del av riksdagens ledamöter. Anslaget föreslås nu skola för budgetåret 1938/39 uppföras med samma belopp, som anvisades för ändamålet under nästlidet budgetår.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

44:o) **Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, sid. 240 och 241) föreslagit riksdagen att till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 5,600,000 kronor.

Ifrågavarande anslag, som för budgetåren 1933/34 och 1934/35 varit uppfört med 4,450,000 kronor, höjdes för budgetåret 1935/36 till 4,780,000 kronor, för budgetåret 1936/37 till 5,000,000 kronor och för innevarande budgetår till 5,300,000 kronor.

Enligt vad departementschefen inhämtat från generalpoststyrelsen beräknas den under budgetåret 1937/38 till postverket inflytande ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser m. m. komma att uppgå till 5,445,000 kronor. För budgetåret 1938/39 beräknas ersättningen med hänsyn till den för år 1938 kalkylerade frankoteckensuppbörden till omkring 5,600,000 kronor. Denna beräkning har icke givit departementschefen anledning till erinran.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 5,600,000 kronor.

45:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, sid. 241 och 242) angående anslag till försvarsberedskap vid statens järnvägar har riksdagen redan fattat beslut; varom härigenom erinras.

46:o) **Extra besiktningar av luftfartyg m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 47, sid. 242—244) föreslagit riksdagen att till extra besiktningar av luftfartyg m. m. för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,500 kronor.

Till extra besiktningar av luftfartyg har riksdagen från och med budgetåret 1930/31 årligen anvisat ett anslag av 1,000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av till vederbörande besiktningsman utgående arvode samt resekostnads- och traktamentsersättning för besiktning av luftfartyg på grund av föreskrift av luftfartsmyndigheten eller länsstyrelse. Nu föreslås, att anslaget, som enligt nuvarande bestämmelser kan användas endast för extra besiktning av luftfartyg i yrkesmässig trafik, skall kunna tagas i bruk jämväl i sådana fall, då luftfartsmyndigheten finner nödigt påbjuda besiktning av luftfartyg, som ej utnyttjas yrkesmässigt, ävensom för utredningar av haverier eller flygolyckor samt för provflygningar i vissa fall av flygplan. I anslutning härtill göres framställning om höjning av anslaget till 2,500 kronor.

Utskottet. Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 2,500 kronor.

47:o) **Ersättningar för skador vid eldsläckning.** Kungl. Maj:t har (punkt 48) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bliva riksdagen förelagd, till ersättningar för skador vid eldsläckning för budgetåret 1938/39 beräkna ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 11 februari 1938 dagtecknad proposition, nr 111, föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

Med bifall till därom vid 1935 års riksdag väckt motion (I: 11) hemställde riksdagen (skrivelse nr 236), att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande *dels* möjlighet att av statsmedel utbekomma ersättning efter enahanda grunder vid fullgörandet av medborgerlig förpliktelse enligt brandstadgan som vid dylika förpliktelsers fullgörande enligt lagen om förekommande och släckning av skogseld, 17 §, *dels och* enhetliga grunder för bestämmandet av ersättningarna samt att Kungl. Maj:t därefter måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning.

Utlåtande över riksdagens ifrågavarande skrivelse har avgivits av riksförsäkringsanstalten, som ansett, att rätt till olycksfallsersättning bör införas för dels personer, som äro tjänstpliktiga enligt brandstadgan, och dels medlemmar av frivilliga brandkårer, anordnade eller godkända av kommun. Svenska stadsförbundets styrelse har tillstyrkt och svenska landskommunernas förbund i huvudsak tillstyrkt detta riksförsäkringsanstaltens förslag. Försäkringsrådet har framställt åtskilliga erinringar mot riksförsäkringsanstaltens förslag och framlagt ett eget förslag, som bygger på att alla deltagare i eldsläckning i princip skola vara ersättningsberättigade. Undantag borde dock göras i åtskilliga angivna fall, däribland för deltagare, vars medverkan varken varit påkallad eller synts nödig.

Departementschefen framhåller, att någon anledning icke förefunnes att, därest staten skulle åtaga sig att i skälig utsträckning ersätta skador av ifrågavarande slag, avgränsa detta åtagande med hänsyn till brandstadgans tillämplighet eller till frågan om den skadelidande är bosatt å orten eller ej. Icke heller syntes skäl föreligga att begränsa ett sådant åtagande till skadefall av den natur, att de kunde bliva föremål för försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete. I anslutning härtill har han anfört följande:

Jag vill alltså förorda, att den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av annan eldsvåda än skogseld eller som deltagit i övning med brandkår och som icke på annat sätt erhåller ersättning för skada till följd av arbetet, må kunna av statsmedel bekomma sådan ersättning. Det synes skäligt, att ersättning må kunna utgå för såväl personskada som sakskada, varvid dock bagatellskador torde böra undantagas. De, som enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete äga rätt till ersättning för personskada till följd av arbete med eldsläckning eller under övning, torde icke böra ifrågakomma till ersättning av statsmedel för sakskada, då frågan om dylik skadeersättning i allmänhet torde få förutsättas vara reglerad i anställningsvillkoren. Icke heller synes det föreligga anledning att utsträcka statens åtagande till sådan ersättning eller belöning, som enligt skogseldslagen må kunna utgå till vederbörande för deltagandet i släckningen.

Skadeersättning av nu angivna slag torde lämpligen böra utgå efter i huvudsak samma grunder, som må komma att föreskrivas beträffande dylik ersättning enligt skogseldslagen. Enligt vad jag inhämtat lärer chefen för jordbruksdepartementet komma att i sistnämnda hänseende föreslå bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med av honom i förenämnda proposition angående skogseldslagen angivna huvudgrunder. Prövningen av uppkommande ersättningsfrågor skulle ankomma på vederbörande länsstyrelse. Då nämnda bestämmelser torde förutsättas skola träda i kraft samtidigt med den nya skogseldslagen eller den 1 januari 1939, torde mitt förslag, därest det vinner bifall, likaledes böra få tillämpning från och med nämnda dag.

De ersättningar av nu ifrågavarande slag, som sålunda efter prövning i varje särskilt fall skulle komma att utgå, böra bestridas från ett under sjätte huvudtiteln upptaget förslagsanslag, benämnt »ersättningar för skador vid eldsläckning». I brist på erfarenhet om storleken av de utgifter, som kunna komma att belasta anslaget, och då jag förutsatt, att ersättningar av förevarande slag skola utgå endast för skador, som inträffa efter ingången av år 1939, synes anslaget för nästa budgetår kunna upptagas med ett belopp av 10,000 kronor.

Med den ståndpunkt, jag sålunda intagit, finner jag det icke erforderligt att, på sätt riksförsäkringsanstalten föreslagit, utvidga olycksfallsförsäkringslagens tillämpningsområde.

Såsom försäkringsrådet framhållit, kan ett stadgande om ifrågavarande ersättningsmöjlighet icke lämpligen intagas i brandstadgan. Då här icke är fråga om någon rätt till ersättning för den skadelidande, synes det mig icke heller behövligt, att särskild författning i ämnet framlägges för riksdagen för antagande. Det synes från skilda synpunkter lämpligast, att, därest riksdagen beviljar det anslag, varom jag avser att nu göra framställning, det får ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser om anslagets användning i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående anfört.

Utskottet. Under erinran att förevarande förslag tillkommit efter framställning från 1935 års riksdag får utskottet tillstyrka förslaget.

Med utformningen av närmare grunder för anslagets användning har måst anstå i avvaktan på ett Kungl. Maj:ts blivande, i vanlig administrativ ordning fattat beslut om motsvarande normer för ersättningar enligt den skogseldslag, som antogs vid 1937 års riksdag. Redan avvägningen av anslaget — med ett belopp av 10,000 kronor för det halvår, som tager sin början den 1 januari 1939 eller samma dag som ersättningsbestämmelserna enligt skogseldslagen äro avsedda att träda i kraft — visar emellertid, att fråga endast kan bliva om gottgörelser i en begränsad utsträckning. Någon ersättning eller belöning för själva biträdet med eldens släckning kommer alltså, i motsats till vad som gäller i fråga om skogseld, ej att innefattas i ersättningarna. För egen del vill utskottet ifrågasätta, huruvida ej ersättningsbestämmelserna överhuvud till en början och i avvaktan på ytterligare erfarenheter om ersättningsanspråkens omfattning borde givas en sådan utformning, att gottgörelse för lidna skador endast må utgå i mera ömmande fall.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *ersättningar för skador vid eldsläckning* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

48:o) **Bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, sid. 245—250) — som avser en höjning av förevarande anslag med 10,000 kronor i syfte att möjliggöra ett utövande av den med anslaget avsedda verksamheten i nuvarande omfattning — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

49:o) **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, sid. 250—253) — vilket, jämfört med medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål under innevarande budgetår, innebär en anslagshöjning med 1,000 kronor — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

50:o) **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, sid. 253—255) och under erinran, att anslaget i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

51:o) **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, sid. 255—265) om anvisande av anslag för ändamålet med samma belopp som för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 100,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

52:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, sid. 265 och 266) och under erinran om att förevarande anslag avser utgifterna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen, hemställer utskottet,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, må till *bidrag till vissa internationella sammanslutningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

53:o) **Bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, sid. 266—271) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Den snabba utveckling, som trafikmedlen under senare tider undergått, har i hög grad medverkat till uppkomsten av de ofta talrika samhällsbildningar, som allmänt förekomma omkring de större städerna. Visserligen kräves numera för varje särskild samhällsbildning en fastställd plan för trafikleder, byggnadsområden och öppna platser m. m., men bristen på en hela stadsregionen omfattande planläggning kan, när samhällsbildningen nått en viss utveckling, försvåra överblicken över att de olika samhällsbildningarna komma i lämpligt sammanhang med varandra och att trafiklederna dem emellan och huvuddragen av markens disponering för olika ändamål inom regionen i dess helhet bliva på ett tillfredsställande sätt ordnade. Det måste i dylika fall anses önskvärt, att ett samarbete kommer till stånd mellan samhällsmyndigheterna inom regionen för att erhålla en tillfredsställande lösning av de många spörsmål, vilka beröra två eller flera samhällen inom regionen.

Hittills har regionplan kommit till stånd endast för Stockholm med omgivningar. Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för denna regionplan anvisades för budgetåren 1929/30—1931/32 sammanlagt 57,000 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen närmare framgår, har behovet av regionplan för Göteborg med omgivningar nu aktualiserats. I den mån de i omgivningarna liggande samhällena vuxit i omfång och antal har, såsom länsstyrelsen framhållit, åtskilliga aktuella planfrågor uppkommit, som beröra flera kommuner och som icke kunna vinna en tillfredsställande lösning med mindre de betraktas i ett större sammanhang. Enligt den av länsarkitekten i Göteborg verkställda utredningen skulle regionplanen lämpligen omfatta ett område, som i stort sett omslutes av en cirkel med tre mils radie omkring Göteborg och som innefattar kommuner inom såväl Göteborgs och Bohus län som Hallands och Älvsborgs län. Kostnaderna för planens upprättande hava enligt samma utredning beräknats till sammanlagt 155,000 kronor, och planens utarbetande skulle draga en tid av tre år. Kostnaderna hava förutsatts skola bestridas av staten med 30,000 kronor samt i övrigt av kommunerna och vägdistrikten med den fördelning, som i det föregående angivits.

Organisationen av regionplanearbetet har angivits skola innefatta en regionplanekommitté med representanter för de olika parterna samt ett regionplanekontor med erforderlig teknisk personal för planens utförande. Självskrivna i nämnda kommitté skulle vara landshövdingarna, landssekreterarna, länsarkitekterna och vägingenjörerna i de tre berörda länen. Det har förutsatts, att Kungl. Maj:t skulle förordna ordförande i kommittén.

Ehuru måhända icke lika starka skäl kunna anföras för bidrag av statsmedel till ifrågavarande regionplan som då det gällde en dylik plan för landets huvudstad, synes mig likväl även i detta fall åstadkommandet av en dylik plan kunna anses representera ett så allmänt statsintresse, att ett statsbidrag kan vara motiverat. Särskilt kan framhållas, att det för staten, som har att bära den alldeles övervägande delen av kostnaderna för vägnätets utbyggande och förbättring, är av stor betydelse, att vägföretagen inom regionen planläggas på ett sådant sätt, att framtida dyrbara omläggningar såvitt möjligt undvikas. Det förtjänar även att framhållas, att de statliga myndigheterna i olika instanser och i sista hand Kungl. Maj:t hava att taga ståndpunkt till utformningen av de skilda samhällsbildningarna och att regionplanen utgör en viktig förutsättning för att planarbetena skola bliva ändamålsenliga. Med hänsyn till, bland annat, nu anförda förhållanden har jag icke velat motsätta mig, att statsbidrag beviljas till upprättandet av regionplanen för Göteborg med omgivningar. Mot det av länsstyrelsen begärda beloppet, 30,000 kronor, att för-

delas med lika belopp på tre budgetår, har jag i likhet med de hörda myndigheterna icke något att erinra.

Vad beträffar organisationen av regionplanearbetet har denna, i avvaktan på huruvida statsbidrag skulle komma att beviljas, ännu icke slutgiltigt utformats. Det synes emellertid lämpligt, att den definitiva organisationsplanen i sina huvuddrag underställes Kungl. Maj:ts prövning och godkännande, innan statsbidraget slutligt beviljas. Likaledes torde dessförinnan böra visas, att arbetets genomförande är, i vad angår bidrag från de därav berörda kommunerna och vägdistrikten, säkerställt. Jag förutsätter, att regionplanekommitténs ordförande skall förordnas av Kungl. Maj:t, som tillika torde böra bestämma dennes arvode.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att behovet av regionplan för Göteborg med omgivningar nu aktualiserats ävensom att åstadkommandet av en dylik plan får anses representera ett betydande allmänt statsintresse. För staten, som har att bära den övervägande delen av kostnaderna för vägnätets utbyggande och förbättring, är det sålunda av stor betydelse, att vägföretagen inom ifrågavarande område planläggas på ett sådant sätt, att framtida dyrbara omläggningar såvitt möjligt undvikas.

Med hänsyn härtill har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att staten, som tidigare bidragit till regionplan för Stockholm med omgivningar med sammanlagt 57,000 kronor, nu lämnar ett liknande bidrag för Göteborg med kringliggande område. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det för ändamålet föreslagna beloppet, 30,000 kronor, att fördelas med lika belopp på tre budgetår, hemställer alltså,

att riksdagen må såsom *bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

54:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, sid. 271 och 272), vilket innebär anvisande av samma anslagsbelopp, som finnes uppfört för ändamålet å riksstaten för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

55:o) **Extra utgifter.** I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, sid. 272) och under erinran, att anslaget i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med 20,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *extra utgifter* för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 30,000 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

56:o) **Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 57 och 58, sid. 272) angående anslag till ifrågavarande ändamål kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

Stockholm den 11 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund, Borell, Bergström, Gustafsson* i Benestad, *Carlström, Lindström, Jonsson* i Lycksele och *Bäcklund;* samt

från andra kammaren: herrar *Råstock, Törnkvist, Jeppsson, Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Svensson, Andersson* i Prästbol, *Lindberg* i Umeå, *Persson* i Tidaholm, *De Geer* i Hanaskog, *von Seth* och *Andersson* i Malmö.

Reservationer:

beträffande **punkt 7:o)** (automobilskattemedlen)

1:o) av herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Svensson* i Kompersmåla, *Borell, Carlström* och *von Seth,* vilka ansett att motionen II: 37 om teknisk-ekonomisk generalplan för landets huvudvägar och motionen II: 259 om snabbare utbetalning av skatteutjämningsbidraget bort av utskottet tillstyrkas;

2:o) av herrar *Carlström* och *Persson* i Falla, vilka ansett, att i första stycket (sid. 20) av utskottets motivering bort före meningen »Beträffande underhållet» — — — intagas följande mening: »Utskottet vill dock icke bestrida att större generellt bidrag än 90 procent till rikshuvudvägarna kan vara berättigat och förutsätter att detta tages under övervägande vid kommande utredningar»;

3:o) av herrar *Bergström, Lindström, Bäcklund, Jeppsson, Lindberg* i Umeå, *Persson* i Tidaholm och *Andersson* i Malmö, vilka ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Inom utskottet — — — ingenjörsteknisk omgång.

Utgångspunkten för beräkningen av *städernas totala andel* — — — godkännas.

Vad därefter angår fördelningen mellan städerna inbördes är att märka, att städerna hittills ej varit berättigade till särskilt bidrag till underhållet av sitt gatu- och vägnät, medan sådant bidrag numera utgår till landsbygden med sammanlagt 85 procent. Då nu de sakkunniga till undanröjande av denna olikformighet föreslå, att jämväl städerna skola tillerkännas ett underhållsbidrag av 85 procent — å en tillsvidare till sammanlagt 4,000,000 kronor beräknad underhållskostnad — måste utskottet finna detta förslag principiellt riktigt, varjämte detsamma också överensstämmer med en från städerna i allmänhet uttryckt önskan. Från landsbygden borde ej heller en sådan omläggning föranleda erinran, då finansieringen av landsbygdens underhållsbidrag är avsedd att samtidigt omläggas till landsbygdens förmån. Före den alltjämt bibehållna allmänna fördelningen med 20 procent till städerna och 80 procent till landsbygden skulle nämligen utgå ej endast ovannämnda nya underhållsbidrag till städerna (85 procent av 4,000,000 = 3,400,000 kronor) utan även *hela* landsbygdens underhållsbidrag (85 procent av 54,000,000 = 45,900,000 kronor). Hittills har endast ett bidrag på 30 procent till landsbygdens underhållskostnad utgått före uppdelningen på städer och landsbygd, medan återstående 55 procent av underhållskostnaden täckts av landsbygdens egen andel.

I fråga om möjligheterna att avgränsa 'för automobiltrafiken viktiga vägar och gator' samt att sedan med ledning härav beräkna underhållskostnaderna må erinras om att en utredning i detta avseende redan tidigare av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen företagits och den 30 september 1935 framlagts. Vid nämnda utredning, vilken innefattar beräkningar för envar av rikets städer, hava i det bidragsberättigade gatunätet i första rummet medtagits infartsvägar och genomfartsgator samt vidare andra trafikleder, som beträffande beskaffenhet och trafikmängd kunna jämställas med dylika vägar och gator, ävensom förbindelseleder mellan nämnda slag av vägar och gator, viktigare omnibusleder, trafikleder till hamn och järnvägsstation m. m. Årliga kostnaderna för underhållet av här ifrågavarande gatu- och vägnät skulle enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en närmaste femårsperiod avseende kalkyler sluta på en kostnadssumma av 4,096,200 kronor. Skulle emellertid en dylik i detalj gående kalkyl av hithörande underhållskostnader visa sig alltför omständlig och vansklig torde möjligheter föreligga att grunda rätten till statsbidrag på vissa genomsnittspriser för underhåll av olika gatu- och vägtyper. På detta sätt skulle ingen mera omfattande bokföring behöva läggas till grund för bidragsrätten.

Utskottet tillstyrker alltså de sakkunnigas förslag om tilldelning av ett särskilt underhållsbidrag till städerna. Å Kungl. Maj:t torde böra ankomma att utfärda i detta avseende erforderliga bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med de av de sakkunniga utarbetade förslagen till författningar.

I detta sammanhang — — — nödvändiga vägförbättringsföretag.

Vad till sist angår automobilskattemedlens rent *budgetmässiga behandling* — — — inemot 42,000,000 kronor.

Utskottet har alltså anslutit sig till de av departementschefen angivna riktlinjerna för automobilskattemedlens användning utom vad angår städernas bidragsrätt, i vilket avseende utskottet ansett bestämmelserna böra utformas i huvudsaklig överensstämmelse med 1935 års vägsakkunnigas förslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 142 samt II: 238 — avseende städernas bidragsrätt — må bemyndiga Kungl. Maj:t att med beaktande av de synpunkter utskottet anfört utfärda bestämmelser om fördelning av automobilskattemedel samt om statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag;

II. a)—c) = utskottet.»

4:o) av herr *Andersson* i Malmö, som med instämmande i övrigt i sistnämnda av herr Bergström m. fl. avgivna reservation ansett, att till denna reservations motivering bort tilläggas följande stycke:

»Utskottet tillstyrker alltså — — — till författningar.

I fråga om principen för fördelningen mellan städerna av dessas andel hava inom utskottet, såväl som från olika städer, yppats olika meningar. Bland annat har framhållits önskvärdheten av en sådan ordning, att huvudparten av dessa medel hänföres till den ordinarie andelen. Härigenom skulle städerna, vid uppgörandet av sina årsbudgeter, kunna räkna med en större fast del, än som annars blir fallet.

Utskottet anser att detta spörsmål bör upptagas till förnyad omprövning i samband med frågan om städernas bidragsrätt inbördes.

I detta sammanhang — — — nödvändiga vägförbättringsföretag.»

beträffande **punkt 19:o**) (inköp av gatsten) av herrar *Persson* i Falla och *von Seth.*

Stockholm 1938. K. L. Beckmans Boktryckeri.